

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM
2012 – 2013

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Magda Holá

**Pedagogické projektování
v přípravě pedagoga / andragoga**

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Martina Kalvodová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2012 - 2013

BACHELOR THESIS

Magda Holá

Project teaching in teacher / andragog preparation

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Martina Kalvodová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne .....

Magda Holá

Poděkování

Chtěla bych poděkovat Mgr. Kalvodové za vedení bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá projektovou metodou jako jednou z forem vyučování. V teoretické části přibližuje základní pojmy, historii projektového vyučování a základní kategorizaci. Pojmenovává klady a zápory této metody a upozorňuje na případná rizika.

V praktické části využívá práce realizovaný projekt jako příklad pro práci pedagoga resp. andragoga. Zachycuje přípravu a vlastní realizaci projektu.

Klíčové pojmy

Dřevěná píšťalka, dům dětí a mládeže, hudební výchova, hudební soubor, mimoškolní aktivity, pedagogické projekty, projektové vyučování, projektová metoda, příprava pedagoga, učení v projektech, zobcová flétna.

Annotation

This thesis presents the project method as a form of teaching. Theoretical part is focused on project teaching, its history and basic categorization. This part defines the advantages, disadvantages and potential risks.

The practical part is focused on completed project and uses it as an example for teacher's work. This part describes the preparation of this way of teaching and realization of the project.

Key words

Extracurricular activities, music education, music ensemble, projects, project based learning, project method, project teaching, recorder, teacher preparation, the house of children and youth, wooden whistle.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ	10
1.1. Základní charakteristika projektové metody	10
1.2. Historie, odborná východiska projektové metody	12
1.3. Znaky a výhody projektového vyučování	15
1.4. Nevýhody projektového vyučování	19
1.5. Typy projektů	21
2. JAK VYTVOŘIT PROJEKT	23
2.1. Projekt v prostředí zájmového vzdělávání	23
2.2. Obecné zásady psaní projektu	25
2.3. Základní náležitosti projektu	26
2.4. Příprava struktury projektu	26
2.5. Reflexe	32
PRAKTICKÁ ČÁST	34
3. UVEDENÍ DO PROBLÉMU	35
3.1. Co je Dřevěná píšťalka	35
3.2. Jablonecká píšťalka	36
3.3. Prázdninové soustředění	37
4. PŘÍPRAVA PROJEKTU ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ	38
4.1. Přípravná schůzka výboru hudebního souboru	38
4.2. Plán týdenního soustředění po dnech	40
5. REALIZACE (ZÁZNAM PRŮBĚHU PROJEKTU)	43
6. VYHODNOCENÍ PRŮBĚHU PROJEKTU	55
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	58
SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	61
SEZNAM PŘÍLOH	62

ÚVOD

Cílem práce je představit projektovou metodu po teoretické i praktické stránce formou uvedení základních východisek a předložením rozpracovaného konkrétního projektu.

V teoretické části si autorka neklade za cíl vytvoření rozsáhlejší vědecké práce, ale spíše shrnutí současných znalostí o tomto problému zahrnující kromě základního popisu termínu i kratší historický diskurs, začlenění do historických souvislostí, pojmenování kladů a záporů projektové metody a možné způsoby třídění.

Tato část práce zahrnuje také teorii přípravy projektu. Tato příprava sice nabízí pedagogům velkou míru individualizace a prakticky nekonečné množství témat, ale samozřejmě má určitá pravidla, která by měla být dodržena. Zároveň by každý projekt měl obsahovat určité pevně dané náležitosti, které ho činí přehledným, srozumitelným a celistvým. Takový projekt se pak stává jakousi "kuchařkou" pro další pedagogy a měl by tak být přenosný do jiného prostředí a po určitých úpravách realizovatelný prakticky kdekoli. Autorka z vlastní zkušenosti ví, že tomu tak často nebývá a že mnohdy jsou nazývány "projektem" i činnosti, které nesplňují základní požadavky na tento způsob výuky a které nemají atributy pedagogického projektu.

Teoretická část je tak určena nejširší veřejnosti a pedagogům, kteří s touto metodou ještě nemají osobní zkušenost, případně se cítí být v pedagogickém projektování začátečníky.

Protože rozsah práce neumožňuje provést v praktické části srovnání více projektů, pokusila se autorka vybrat jeden atypický projekt, na němž je možné demonstrovat práci pedagoga resp. andragoga při jeho přípravě. Projekt můžeme zařadit do volnočasových aktivit a probíhá dlouhodobě a opakovaně v rámci školského zařízení zájmového vzdělávání – Domu dětí a mládeže v Jablonci nad Nisou. Netypičnost spočívá především ve složení skupiny účastníků, kterými jsou rodiče s dětmi. Jedná se tak o projekt se smíšeným kolektivem, kde však rodič částečně ztrácí svoji vedoucí pozici.

Během projektu letního pobytového soustředění, který je součástí rozsáhlejšího programu výuky hry na hudební nástroj, vystupují rodič i dítě jako žáci, kteří jsou na stejné startovní čáře. Zpočátku mají oba nulové znalosti v daném oboru. Tam, kde má

dospělý výhodu ve formě určitých zkušeností, cílevědomosti a trpělivosti, nalézáme ji u dítěte většinou ve formě snazšího zapamatování, rychlejšího nácvičku praktických dovedností a celkově v pozitivnějším přijímání všeho nového. Rodič a dítě tak vystupují v rolích partnerů, kteří si mohou pomáhat, ale v horším případě i uškodit a ztížit práci.

Na pedagoga klade tento způsob práce větší požadavky v přípravě, kdy musí počítat se zajištěním programu na dobu, kdy rodiče pracují společně s dětmi a zároveň si musí připravit i oddělený program pro obě skupiny tak, aby všichni mohli po společné práci dostatečně relaxovat a věnovat se tomu, co je baví. Protože výstupem celého projektu je závěrečné vystoupení celé skupiny na veřejnosti, je nutné citlivě vyvážit pracovní a zábavnou část projektu tak, aby byli spokojeni dospělí i děti a zároveň aby vzniklo umělecky hodnotné představení.

Výstupem realizovaného projektu však nemá být samoučelné vystoupení na veřejnosti, ale především pocit sounáležitosti skupiny během přípravy a spoluprožívání dílčích neúspěchů i úspěchů. Důležitá je i vzájemná kooperace a podpora ve věkově velice diverzifikované skupině, pro kterou je základním jednotícím prvkem láska k hudbě a radost ze společné práce. Do projektu nevstupují pouze dvojice, ale často postupně i celé rodiny a pro některé je čas strávený v projektu pobytového hudebního soustředění jediným obdobím během roku, kdy mohou trávit čas všichni společně.

Cílem bakalářské práce tak není jen shrnutí teoretických informací o projektové metodě a následná praktická ukáзка, ale i zprostředkování výsledků projektu, kterému se dle soudu autorky daří nejen posilovat vztah k hudbě, ale i upevňovat kladný pocit ze spolupráce v rámci rodin i celé skupiny a to napříč generacemi.

TEORETICKÁ ČÁST

1. PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

1.1. Základní charakteristika projektové metody

Projektové vyučování je nejkompexnější vyučovací metodou. Projektová metoda totiž může absorbovat celou řadu jednodušších vyučovacích metod a projekt je potom jakýmsi rámcem, v jehož mantinelech se odehrává výuka založená na nejrůznějších metodách, většinou činnostních.

Projektová metoda je alternativou k tradiční výuce založené na střídání různých předmětů v časově omezených celcích, které na sebe obsahově ani tematicky nenavazují. Projekt je vlastně opakem tradičního pojetí vyučování, kdy jsou žáci nejprve seznámeni s teoretickým výkladem, následuje aplikace nových vědomostí a v ideálním případě i praktické použití znalostí (to však nebývá v tradiční výuce příliš časté). I v tomto projektová metoda více odpovídá životu. Žáci jsou nejprve vrženi do nové situace, ve které se musí zorientovat a za pomoci studia se s touto situací vypořádat.

Definice pojmu “projektová výuka” (popř. projektové vyučování, projektová metoda, výchovně vzdělávací projekt, projekt apod.) se stále vyvíjí a upřesňuje a dělení projektů se liší na základě pohledů autorů. Odborná literatura nabízí různá vysvětlení tohoto pojmu.

Jednu ze starších definic uvádí Otakar Chlup v Pedagogické encyklopedii z roku 1939. Předkládám její zkrácenou a upravenou verzi: „Projektová metoda organizuje učebnou látku jako řadu projektů neboli učebních celků, jež by upoutaly žáka svým konkrétním cílem. Žáci pracující na provedení projektu získávají určité vědomosti a dovednosti, jež jsou pak vlastním účelem učení a projekt sám se stává jen prostředkem k tomuto účelu. Každý projekt staví žáka před řadu otázek neboli problémů, soustřeďujících se k téže jednotící ideji. Projekt přetvořuje život školní.

Projektová metoda má svůj základ v koncepci pragmatické filosofie J. Dewey (zkušenost je základem poznání).

Projekt nepředkládá látku ve formě slovních formulací k memorování, nýbrž přináší podmínky, za nichž žáci zkouší svou podnikavost, rozhodování, aktivitu. Právě jistý stupeň nesnadnosti, jisté množství překážek, má v projektech udržet žákův zájem. Tam, kde jsou překážky, začíná myšlení. Projektem usiluje se o těsnou souvislost myšlení a praxe. Zdůrazňuje se zřetel k žakově aktivitě a aktualizací poznatků odstraňuje se přemíra učebné látky vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného nebo slovesného produktu."¹

Nabízí se další dvě definice: „Je to vyučovací metoda, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých projektů a získávají zkušenosti praktickou činností a experimentováním. Vychází z pragmatické pedagogiky a principu instrumentalismu. Podporuje motivaci žáků a kooperativní učení. Projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného nebo slovesného produktu.“²

"Projekt je určité a jasně navržený úkol, který můžeme předložit žáku tak, aby se mu zdál životně důležitý tím, že se blíží skutečné činnosti lidí v životě." ³

---

¹ CHLUP, O., KUBÁLEK, J., UHER, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha, 1939 (str. 467 – 8).

² PRŮCHA, J. *Pedagogický slovník*, Portál, Praha 2001 (str. 184).

³ VALENTA, J. *Pohledy - projektová metoda ve škole a za školou*. IPOS Artama, Praha 1993 (str. 4).

1.2. Historie, odborná východiska projektové metody

Motto: „*Ze školy by měl mladý člověk vyjít jako harmonická osobnost, ne jako specialista*”.

(A. Einstein)

Projektové vyučování a myšlenky s ním spojené se objevují spolu s kritikou tzv. herbartovské školy. Jednalo se o model, kde žák poslouchal výklad učitele, osvojoval si teoretické poznatky a učil se je opakováním a zapamatováním. Pokud žák projevoval aktivitu navíc, považovalo se to spíše za problém a základem bylo žáka zklidnit a posílit jeho soustředění.

Dokonalý popis takové typické třídy herbartovské školy a její atmosféry předkládá Jitka Kašová. "Učitel stál u tabule na "stupínku", na vyvýšeném místě, aby ho všichni žáci, kteří seděli za sebou v lavicích, dobře viděli. Měli pouze sledovat výklad učitele a nesměli se otáčet ke spolužákům, neboť by tento výklad rušili. Ruce měli za zády, aby se posílil jejich celkový klid. V některých školách dokonce okna přemalovali neprůhlednou barvou, aby žáky nerušil pohled ven – na stromy, ptáky, na padající sníh... Ve třídě panovalo naprosté ticho, mluvení učitelé zakazovali. Přísné zákazy byly dodržovány pod hrozbou trestů, a to i tělesných. Učitel měl takovou autoritu, že si žáci vůbec nedovolili položit mu otázku. Učitelův stůl, stupínek a celé místo u tabule byly až posvátným územím učitele, kam se žák neodvážil vstoupit ani o přestávce nebo po vyučování. Nesměl se volně pohybovat po třídě, usedl do své lavice, obvykle si připravil sešit a pero. Do sešitu si pak zapisoval nadiktované poznámky, které se doma naučil nazpaměť."⁴

Projektová metoda se objevuje již v roce 1908 v Massachusetts na vyšší zemědělské škole. R.W.Stimson zde poprvé užil termín "home project" pro mimoškolní, ale na školní práci navázanou činnost studentů, soustředící se okolo pěstování a následného prodeje brambor.

Opravdový rozvoj projektové metody však začal v roce 1918 William Heard Kilpatrick, profesor učitelské koleje Kolumbijské university v New Yorku, svým článkem *The Project Method*. Kilpatrick tvrdí, že by se děti neměly učit abstraktním

---

⁴ TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M.: *Učíme v projektech*. Praha: Portál 2009 (str. 10).

pojímům a definicím na teoretické úrovni, ale formou rozhovoru a řešením problematických situací. Podle něj probíhají při projektovém vyučování učební procesy obvykle v podmínkách, které překračují rámec jednotlivých vyučovacích předmětů a jsou motivovány potřebami žáků a konkrétní naléhavostí jejich řešení. S jeho jménem je také nadále metoda spojována.

V Čechách se projektové vyučování prosadilo již v době meziválečné, po roce 1948 ale z našich škol prakticky zmizelo a k jeho renesanci začalo postupně docházet až po roce 1989.

V té době vznikaly v Československu alternativní školy z potřeby učitelů i rodičů. (Díky NEMES /Nezávislé mezioborové skupině/ se veřejnost začala dozvídat o výzkumech provedených na tradičních školách, jejichž systém výchovy a vzdělávání někdy přispívá k vývoji nejrůznějších poškození dětí.)

Uplatnění reformních myšlenek ve výchově a vzdělávání po roce 1989 znamenalo především demokratizaci školy (vzdělání dostupné všem, demokratickou vnitřní i vnější správu škol, výchovu k demokracii). Liberalizace se realizovala jako svoboda vzdělávací nabídky. Sem spadá vznik nestátních škol a zrušení "jednotné" školy. Humanizace výuky i klimatu školy znamenala změnu přístupu k žákům, výchovu chápanou jako pomoc a učitele jako informovaného průvodce. Akcentuje se respektování práv dětí a jejich individuálních odlišností.

K upřesnění pojmu projektové vyučování a jeho zařazení do časových souvislostí Valenta říká: „Projektové vyučování je pojem, který se často zmiňuje v souvislosti se zaváděním inovativních či moderních metod vzdělávání. V tomto směru je dobré podívat se do historie a alespoň částečně prozkoumat, jak „nová“ tato metoda je. Zrod projektové výuky se přičítá pedagogickým směrům konce 19. a začátku 20. století. Zřejmě první projektové vyučování se objevuje v USA pod vlivem psychologa a pedagoga Johna Deweye. Také u nás ve 30. letech 20. století někteří autoři publikují na toto téma. Např. v roce 1932 Stanislav Velinský píše: „Výrazu projektová metoda lze užití tehdy, když individuum či skupina pojme záměr, jehož uskutečnění navozuje změny v jeho (jejich) vědění, zručnostech, zvycích či vztazích.“ A hned o dva roky později jej R. Žanta doplňuje: „Projekt je účelně organizovaný souhrn myšlenek, seskupených kolem důležitého střediska praktického vědění, směřující k určitému cíli.“ Je tedy patrné, že vyučování pomocí projektů není novou metodou.

Jedním z hlavních důvodů, proč na začátku minulého století začali pedagogové uvažovat o potřebnosti změn v pojetí výuky, a tedy mj. začali používat projektovou metodu, byly změny, které nastaly vlivem vědeckotechnické revoluce. Stejně tak jsou současné tendence, aby se pojetí vzdělávání více individualizovalo a diferencovalo (na úrovni žáků i na úrovni jednotlivých vzdělávacích zařízení), vyvolány velkou řadou změn, které se ve velké míře projevují po celém světě. Jsou to např. rychlý socioekonomický vývoj, změny charakteru práce a vědy, snadná dostupnost informací, globalizace, měnící se situace dětí a mládeže. Vyučovací projekty jsou u nás stále poměrně nezmapovanou oblastí. Jedním z důvodů této skutečnosti je také to, že projektová metoda nabízí velmi mnoho realizačních variant, nástrojů i výstupů.“⁵

---

⁵ Valenta, J. *Projektové metody ve škole a za školou*. [online]. (c)2009 [cit. 2012-12-27]. Dostupné na www.projektovevyucovani.cz, upravil Zdeněk Dlabola.

1.3. Znaký a výhody projektového vyučování

Motto: *„Být žákem ve škole je neobyčejný zážitek. Kolik z vás dospělých by si dokázalo uspořádat věci tak, abyste mohli pracovat pro osm nebo devět šéfů během týdne, v sedmi různých místnostech, bez stolu a židle, které by vám patřily, bez místa, kam byste si mohli dát své věci? Při práci byste nesměli jeden na druhého mluvit a navíc by vás šéf mohl každých 15 minut přerušit a zadat vám úkoly nové. Jak byste za těchto podmínek smysluplně a zodpovědně vykonávali svoji práci?!“*

(Profesor Charles Handy, britský filozof)

Znakem projektového vyučování je snaha propojovat různé poznatky s realitou, se kterou se děti běžně v životě setkávají. Děti to více baví, čímž docílíme vyšší motivace. Výhodou takového vyučování je, že pracuje se znalostmi z různých oblastí a tak pomáhá dětem vidět věci v souvislostech. Nedochozí tak k vytržení z kontextu, jak tomu bývá při probírání jednotlivých uzavřených oblastí poznatků. Děti si dokáží lépe uvědomit vztahy mezi jednotlivými informacemi a zařadit si je správně mezi již osvojené. Součástí je propojenost s praxí a zainteresovanost dětí na všech činnostech. Zapojuje se smyslové vnímání a dochází k fixaci nových informací pomocí prožitku.

Projektové vyučování umožňuje jak vyšší individualizaci práce, tak i rozvoj týmové spolupráce. Základní myšlenka je koncentrována kolem daného tématu a přistupovat k ní lze teoreticky i prakticky. Vyhovuje potřebám žáků a komplexně je ovlivňuje. Vyžaduje od žáka převzetí odpovědnosti za vlastní učení, pedagog zde vystupuje především v roli partnera. Díky projektu se práce dětí neodehrává v jakési izolované bublině odtržené od místa a času. Naopak, cílem je co největší zapojení školy do života obce i širší společnosti. Z pohledu školy je pak přínosem projektu její větší otevřenost dalším institucím a okolnímu světu.

Kašová považuje projekt za integrované vyučování, které staví před žáky jeden či více konkrétních, smysluplných a reálných úkolů. Jejich cílem je např. napsat knihu, uspořádat výstavu, akci, přednášku, vyrobit vyučovací pomůcku nebo jinou užitečnou věc. K tomu potřebují vyhledat mnoho nových informací, zpracovat a použít dosavadní poznatky z různých oborů, navázat spolupráci s odborníky, umět organizovat svou práci

v prostoru a čase, zvolit jiné řešení v případě chyb, formulovat vlastní názor, diskutovat, spolupracovat a mnoho dalších dovedností.

Místo, aby žáci "přebírali" hotové poznatky z jednotlivých oborů (mnohdy navíc bez hlubšího pochopení významu a smyslu), objevují při projektové výuce tyto poznatky sami, a to z důvodu vlastní potřeby. Kromě osnovami předepsaného učiva mají žáci možnost poznat více sami sebe, své možnosti, schopnosti, svou cenu. Jejich práce ve škole není samoučelná, protože výsledky projektů mají konkrétní, užitečnou podobu a pro žáky hmatatelný výsledek. Škola se stává součástí reálného života, nabízí žákům prožitek nových situací a životních rolí.⁶ Žák jako účastník projektu rozvíjí svoji tvořivost, aktivitu a fantazii, prožívá smysluplnost svého konání, učí se spolupracovat, respektovat druhé a skloubit své zájmy se zájmy společnými, rozvíjí svoje komunikační dovednosti. Práce na projektu by měla být provázena emocemi radosti, děti by měly mít radostný prožitek z objevování, tvorby a ocenění své práce.

Práce na projektech připravuje účastníky na to, aby se projevovali jako svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti, ale zároveň je vede k ohleduplnosti k ostatním lidem a jejich duchovním hodnotám a k citlivosti k okolnímu prostředí a přírodě.

Projektové vyučování nejen vede děti i dospělé k tvořivému myšlení, komunikaci a schopnosti spolupracovat, ale dětem umožňuje osvojit si strategie učení a motivuje je k učení celoživotnímu. Žáci, kteří prošli projektovou výukou tak budou častěji i těmi, se kterými se budeme setkávat v jejich dospělosti při různých formách vzdělávání dospělých.

Za jeden ze základních znaků projektové metody je považováno propojení poznatků z jednotlivých vyučovacích předmětů. To však není podstata této metody. Z propojení předmětů může vycházet i tematické vyučování. To se nejvíce uplatňuje v mateřských školách a na prvním stupni základních škol. Dochází tak k integraci vzdělávacího obsahu, v případě základních škol k vytváření integrovaných vyučovacích předmětů a propojování témat. Tematickou výuku využívá i program Začít spolu, který využívá např. denních rozprav v ranním kruhu a tzv. center aktivit, ve kterých děti pracují na jednotlivých úkolech.

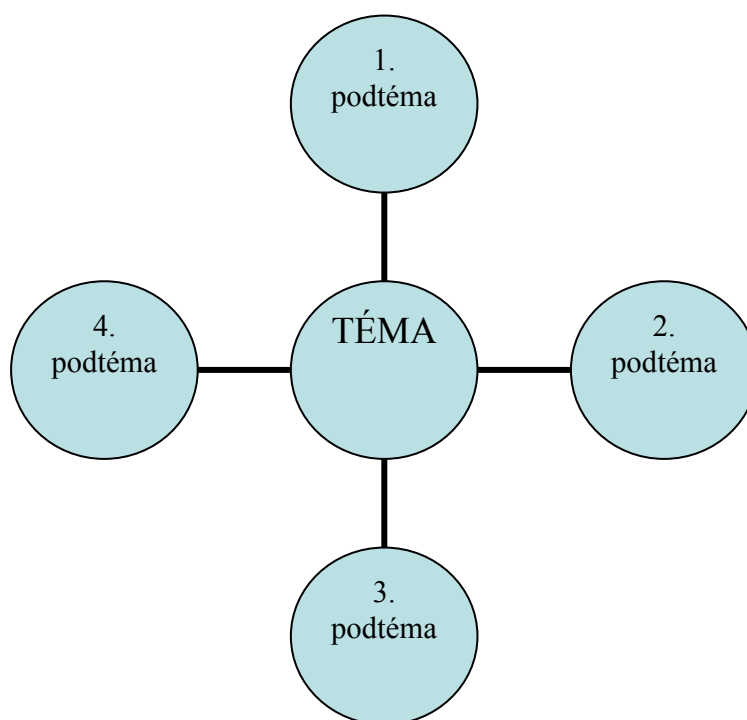
⁶ KAŠOVÁ, J. *Projektové vyučování v teorii a praxi*. Kroměříž: Iuventa, 1995 (str. 73).

Rozdíl mezi projektovým vyučováním a tématickou výukou je dobře patrný na následujících diagramech.

Tématická výuka si vybere jedno základní téma do kterého může následně integrovat různá podtémata. Ta mohou vycházet i z různých vyučovacích předmětů.

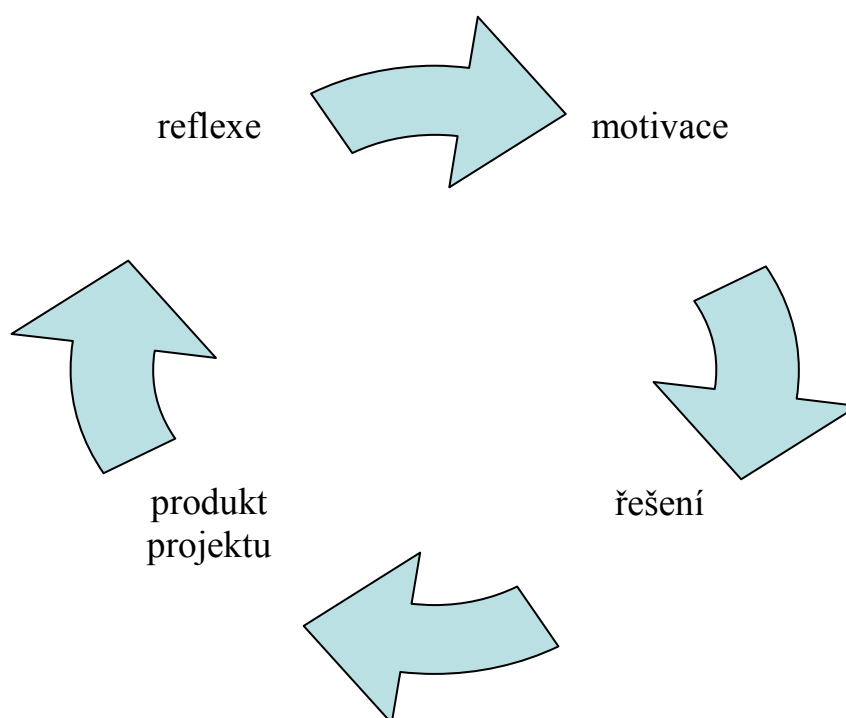
Graf 1 - Průběh tématické výuky

Zdroj: TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M.: *Učíme v projektech*.
Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.

V projektovém vyučování postupuje žák systematicky od motivace a mapování situace, přes řešení k výsledku projektu, po němž by měla následovat reflexe, zpětně ovlivňující projekt.

Graf 2 - Průběh projektu

Zdroj: TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M.: *Učíme v projektech*.

Praha: Portál 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.

Projektové vyučování často integruje poznatky z různých předmětů, ale nemusí tomu tak být. Zatímco tematická výuka rozpracovává téma do šíře, projekt spěje k finálnímu produktu.

1.4. Nevýhody projektového vyučování

Z pohledu učitele je nejčastěji jmenovanou nevýhodou učení v projektech jeho **časová náročnost**. Jde nejen o časově náročnou přípravu, která klade na učitele velké nároky, ale i o časové omezení během vyučování, které učitele stresuje a nedává mu dostatečný prostor pro realizaci všech aktivit. Například z výzkumů I. Dömischové prováděných v České republice, Rakousku a Německu je patrné, že menší zájem o využití projektové metody na druhém stupni základních škol nevyplývá z prostého nezájmu českých pedagogů. Bližší specifikace faktorů omezujících realizaci projektové výuky ukázala, že se čeští pedagogové cítí více pracovním vyčerpání, než jejich zahraniční kolegové, a proto je jejich ochota realizovat tento typ výuky menší.⁷

Práci učitele ztěžuje i **nedostatečná znalost metody**, která se ještě stále v praxi objevuje, případně **zkreslená představa** o tom, jak by projektové vyučování mělo probíhat. Mnoho pedagogů se během studia s touto metodou nemělo možnost seznámit a později to již vzhledem ke svému pracovnímu vyčerpání nezvládnou. Potěšující je, že i přes veškeré problémy s tím spojené, setkávají se semináře k projektové výuce se zájmem pedagogické veřejnosti.

Organizační náročnost je nevýhodou nejen z pohledu učitele, ale i z pohledu vzdělávací instituce. K časové náročnosti se přidává i **náročnost materiální a organizační**, přičemž s materiálovou náročností se většinou autoři projektů dokáží lépe vypořádat. Dömischová zjistila, že vybavenost škol nepovažovali čeští respondenti za zásadní problém, který by jim bránil v realizaci projektu. Oproti tomu zahraniční respondenti vnímali chybějící techniku a nedostatečné prostory jako zásadní problém.

Tím, že projekt vybočuje z běžné organizace práce, může narazit na nepochopení u kolegů, ale i u rodičů a další neučitelské veřejnosti. Při nedostatečné informovanosti mohou často právě rodiče projektovou výuku považovat pouze za formu hry a z tohoto důvodu ji odmítat. V tomto případě je řešením pouze větší informovanost. Z výzkumů Dömischové vyplývá zajímavé zjištění, že čeští respondenti více pociťují neochotu kolegů zapojit se do projektů. Autorka to přičítá jistě

---

⁷ DÖMISCHOVÁ, I. *Projektová výuka, moderní strategie vzdělávání v České republice a německy mluvících zemích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2915-1

setrvačnosti a zažitému způsobu práce učitelů, který není tolik založen na vzájemné komunikaci a spolupráci, jako je tomu v zahraničí (Německo, Rakousko).

Práci na projektech často omezuje i **obava pedagogů z nekázně**, která by mohla vzniknout při nutné spolupráci mezi žáky. Je jisté, že s určitou uvolněností a zvýšenou hladinou hluku je nutné počítat a o možných rizicích vzniku nekázně uvažovat již při přípravě projektu.

Kromě nekázně může realizaci projektu ze strany žáků narušit i jejich **neochota a nezájem** účastnit se čehokoli nad rámec nejnutnějších povinností. Tento nezájem se většinou pojí s určitým věkem žáků a i to je důvod, proč se s projekty setkáváme spíše na prvním stupni základních škol. Učitelky v mateřských školách se s tímto problémem setkávají minimálně. Děti v předškolním věku se ochotně pouštějí do všeho nového, jsou spontánní a veškeré změny nad rámec běžného průběhu dne považují za příležitost, které se rády chopí. Je tedy méně náročné je k účasti na projektu dostatečně motivovat.

1.5. Typy projektů

Podle rozsahu integrace vyučovacích předmětů

- propojení učiva dvou oborů
- propojení učiva více oborů
- propojení učiva s jinými obory poznání, např. ekonomika, ekologie

Podle předmětů

- konkrétní (např. ruční práce)
- abstraktní (např. sloh)

Podle časové náročnosti

- projekty krátkodobé (hodinové, jednodenní)
- projekty střednědobé (několikadenní, týdenní)
- projekty dlouhodobé (měsíční, celoroční)

Podle účelu

- k získání nových poznatků
- k opakování zvládnutých poznatků
- k aplikaci poznatků na problém

Podle věkového složení skupin

- ve věkově homogenních skupinách
- ve věkově smíšených skupinách

Podle informačních zdrojů

- volný (žák získává informace sám)
- vázaný (informace jsou žákovi poskytnuty)
- kombinace obou

Podle místa

- školní
- mimoškolní
- domácí

Podle tvůrce

- žákovské
- vytvořené učitelem

Podle organizačního rozsahu

- projekt realizovaný jednou třídou
- realizovaný celou školou

2. JAK VYTVOŘIT PROJEKT

2.1. Projekt v prostředí zájmového vzdělávání

2.1.1. Volný čas

Zájmové vzdělávání probíhá v době volného času, tj. času po škole, práci a dalších povinnostech a mělo by být svobodnou volbou jedince. Volný čas dále dělíme na individuální (prostor pro seberealizaci), sociální (ve prospěch ostatních, rodiny), který pomáhá utvářet životní styl a na volný čas edukační (provozování zájmu, který osobnost obohacuje). Funkcí volného času tak může být zábava, odpočinek a rozvoj osobnosti. Pro společnost je velice důležité, že kvalitní trávení volného času funguje jako prevence sociálně patologických jevů.

Volný čas ovlivňuje mnoho faktorů. Jedním z hlavních je věk, kdy psychologie sleduje volný čas dítěte přibližně od tří let. Jedná se o předškolní věk, kdy má čas dětí organizovaný ráz a pouze malá část je otázkou svobodné volby. S vývojem dítěte vzrůstá jeho schopnost a možnost nakládat s volným časem a ve starším školním věku již má tento čas individuální ráz a děti jsou schopny si sami z volnočasových aktivit vybírat. Nejaktivnější období nastává kolem sedmnáctého roku věku, kdy dochází k vytváření životního stylu mladého člověka.

Dále je způsob trávení volného času ovlivněn i pohlavím, otázkou zůstává, nakolik je tento rozdíl způsoben implantací zájmů zvenku, především ze strany rodiny, ale i tlakem společnosti. Důležitým faktorem je sociální skupina (např. rodina, kamarádi, profese), která má vlastní hodnotový systém a člen si na jeho základě vybírá zájmy. Způsob trávení volného času ovlivňuje i bydliště (tj. dostupnost), vzdělání (s vyšší vzdělání klesá pasivní přístup jedince) a u dospělých i profese.

Na volný čas lze nahlížet z pohledu různých oborů. Ovlivněna je jím ekonomika, která se zajímá o to, kolik prostředků a jakým způsobem společnost investuje. Zahrnuje vývoj průmyslu volného času. Sociologie sleduje utváření vztahu lidí ve skupinách a zabývá se např. i tím, jak je způsob trávení volného času přizpůsoben handicapovaným. Politiku zastupuje ministerstvo školství a kultury. Zde se rozhoduje o výši investic do odvětví i o tom, nakolik má politika zasahovat do volného času člověka a o vzdělávání

pedagogů volného času. Zdravotnictví využívá volný čas pro ozdravení a při tvorbě zdravého životního stylu.

2.1.2. Výchova mimo vyučování

Výchova mimo vyučování procházela v minulosti vývojem od mimoinstitucionální výchovy k dnešní bohaté nabídce volnočasových aktivit. Děti se původně podílely na práci v rodině a mnoho volného času jim nezbyvalo. Významnou roli u nás sehráli vlastenečtí učitelé, kteří vlastní volný čas dobrovolně věnovali dětem a starali se o ně i po vyučování. Počátkem 19. stol. se do této činnosti začaly zapojovat i různé spolky jejichž činnost fungovala formou charity.

Vznikaly organizace jako Skaut, Junák, tělovýchovné organizace Sokol a Orel i místní odnože mezinárodních organizací YMCA a YWCA. Činnost však postrádala systematickosti a cíl, jednalo se většinou o náhodná setkání. Od roku 1885 se datuje vznik útulků, především ve větších městech. Jejich funkce byla sociální (aby děti nebyly bez kontroly), vzdělávací a rekreační. Rozšiřujícím se útulkům se začalo říkat Družiny školní mládeže a práce v nich začala být lépe organizována. Po roce 1948 se družiny staly součástí výchovně vzdělávací soustavy. V několika následujících letech byl význam institucionální výchovy přeceňován natolik, že vznikala i zařízení s celotýdenním provozem.

V šedesátých letech došlo k rozdělení na školní družiny a kluby a jejich hlavní náplní byla příprava na vyučování. V současné době již tato příprava není ani ve vyhlášce a základní je funkce relaxační.

V současnosti probíhá většina volnočasových aktivit ve školských zařízeních zájmového vzdělávání. Částečně se mu věnují i různé veřejně prospěšné společnosti financované z příspěvků svých členů a získaných grantů a také ryze soukromá komerční uskupení.

2.1.3. Školská zařízení zájmového vzdělávání

Funkci těchto zařízení upravuje Školský zákon a vyhláška č. 74/2005 O zájmovém vzdělávání. Patří sem školní družiny, školní kluby a střediska volného času, tedy domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Na rozdíl od škol zde funguje zásada dobrovolnosti, účast na zájmovém vzdělávání není povinná. Nejsou

stanoveny vzdělávací standardy, činnost probíhá na různých místech. Podobně jako ve škole jsou respektovány věkové a individuální zvláštnosti dítěte.

Zájmové vzdělávání může probíhat příležitostnou i pravidelnou formou. Probíhá činnost spontánní, aby nedocházelo přeorganizovanosti volného času, činnost osvětová, táborová (např. i příměstské tábory) a individuální.

Zařízení zájmového vzdělávání dělíme na střediska volného času, školní družiny a školní kluby. Střediska volného času zahrnují domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. SZČ jsou většinou úžeji zaměřené (modeláři, přírodovědci atd.) a často v nich jako externisté pracují i bývalí členové zabývající se daným oborem. Domy dětí a mládeže jsou přes svůj název otevřeny všem věkovým skupinám a pracují nejčastěji formou kroužků. Provoz zajišťuje pouze minimum vlastních zaměstnanců (vedení), z velké části se jedná o externisty. Dům funguje pro větší spádovou oblast, za docházku se platí.

Projekt uvedený v praktické části práce se týká letního hudebního soustředění souboru Dřevěná píšťalka pracujícího v Domě dětí a mládeže v Jablonci nad Nisou.

2.2. Obecné zásady psaní projektu

Základním prvkem je původní nápad, inspirace. Ujasnit bychom si měli cíle, kterých zrealizováním projektu chceme dosáhnout a které by měly zahrnovat všech pět vzdělávacích oblastí Rámcového vzdělávacího programu. Konkrétněji můžeme rozpracovat očekávané výstupy. Poté je nutné vymežit charakteristiku projektu a deklarovat, pro jakou věkovou skupinu dětí bude určen. Ve chvíli, kdy je projekt dostatečně teoreticky rozpracován, můžeme upřesnit jeho časový rozsah a podle něj projekt blíže rozepsat po kratších časových úsecích. Součástí by měla být část zahrnující plánování a část popisující vlastní realizaci. Poslední nezbytnou částí projektu, kterou vytvoříme po jeho ukončení, je autoevaluace.

2.3. Základní náležitosti projektu

Každý projekt by měl vždy obsahovat tyto složky:

- Anotace
- Motivace
- Přístupy
- Výstup
- Evaluace

Tyto názvy nemusí nutně korespondovat s názvy jednotlivých kapitol, ale můžeme je dále dělit a strukturovat podle svých potřeb.

2.4. Příprava struktury projektu

Pokud připravujeme jakýkoli projekt, musíme si nejprve dobře promyslet proč to děláme, komu je určen a čeho chceme docílit. Pokud jsou nám tyto náležitosti jasné, můžeme se blíže zamýšlet nad jeho obsahem, z čehož vyplyne první zásadní údaj a to **NÁZEV**. Název by měl pokud možno krátce vystihovat podstatu projektu, ale zároveň by měl být dostatečně blízký dětem, kterým je určen.

Dalším bodem projektu jsou **CHARAKTERISTIKA A HLAVNÍ CÍLE**. To by měl být krátký popis typu projektu (na co je zaměřen) a popis základních cílů tak, jak odpovídají hlavním cílům daného Rámcového vzdělávacího programu. Například připravujeme-li projekt v prostředí mateřské školy, patří k hlavním cílům:

- rozvíjení dítěte;
- učení a poznání;
- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost;
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí).⁸

---

⁸ KOLEKTIV AUTORŮ, *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Tauris, Praha 2006.

Tyto cíle máme na paměti již při formulování programu a ve formě kompetencí se nám pak mohou objevit i v jeho hodnocení.

Jsou-li cílovou skupinou žáci základní školy, můžeme vycházet z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a pak jsou hlavní cíle následující:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení;
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů;
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci;
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých;
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti;
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě;
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný;
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi;
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.⁹

Je samozřejmé, že v jediném projektu nedojde a ani nemůže dojít k naplnění všech těchto cílů, mohou nám však být pomůckou při sestavování projektu. Pokud máme pocit, že nedokážeme vedlejší cíle předem formulovat, můžeme vyjít pouze z těch základních a ostatní doplnit až po zformulování textu vlastního projektu. V té chvíli se stanou i vedlejší cíle patrnějšími.

---

⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami k 1. 9. 2010)*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. [cit.2012-12-29]. Dostupné z www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf.

Nikdy bychom však neměli vytvářet projekt bez hlubšího rozboru a snažit se až dodatečně cíle na projekt "naroubovat". Ostatně cílem by neměl být projekt sám, ale celý proces jeho vzniku.

Od charakteristiky a cíle se odvíjí **VĚK** skupiny dětí, pro kterou je projekt připravován. Ve skutečnosti často postupujeme tak, že věk dětí je nám znám, je to daná hodnota, která do projektu vstupuje, ze které musíme vycházet a přizpůsobit jí obsah projektu. Cílová skupina může být věkově homogenní (jedna třída ZŠ dělené podle věku), nebo smíšená (to například v případě věkově smíšených tříd, jednotřídek, nebo rozsáhlejších projektů určených např. pro celou školu).

PŘEDPOKLÁDANÁ DOBA PROJEKTU vymezuje jeho časový rozsah a vychází především z jeho obsahu. Děti musíme nejen dostatečně seznámit s tématem, ale i motivovat pomocí různých her a improvizací. Přitom musíme např. počítat i s častou nemocností dětí a s absencemi z jiných důvodů. Aby děti projekt bavil, nesmíme je zahltit a je tedy dobré rozložit ho do delšího časového období, aby příprava nebyla pro děti nepříjemně intenzivní, nepociťovaly ji jako zatěžující a nepřestala je bavit. Je potřeba zachovat určitou kontinuitu, aby děti chápaly průběh a vývoj projektu.

AUTOR. Pokud jsme jediným tvůrcem projektu, uvedeme zde své jméno. V opačném případě vyjmenujeme i spolupracovníky. Možné je uvést i poděkování jednotlivcům či organizacím, které se na přípravě projektu podílely. Jedná-li se o projekt, který již reálně proběhl, lze v hodnocení poděkovat i těm, kteří realizaci projektu umožnili či nějak podpořili.

DALŠÍ CÍLE A OČEKÁVANÉ VÝSTUPY projektu by měly zahrnout obsáhlejší popis toho, čeho chceme jeho zrealizováním dosáhnout. V jejich popisu můžeme vycházet z Rámcového vzdělávacího programu. Výstupy jsou zároveň východiskem pro vyhodnocení, tedy evaluaci projektu po jeho zrealizování. Jde o cíle biologické, psychologické, interpersonální, sociálně-kulturní i enviromentální.

Součástí projektu může být **NÁVRH FINANČNÍCH ZDROJŮ**. Zejména u projektu, kde se nepočítá s jeho přenosností do jiného prostředí, mohou být náklady a zdroje financování specifikovány konkrétněji. Finanční náročnost projektového vyučování je jedním (ne hlavním) z důvodů, které brání jejímu rozšíření. Tomuto problému lze předejít dobře promyšlenou přípravou, která pomůže náklady snížit. Až na menší projekty, které může jednorázově financovat příslušná instituce, hovoříme většinou o financování vícezdrojovém. Základem je příspěvek organizace (školy, školského zařízení) doplněný částečnou úhradou od účastníků projektu. K tomu je dobré využít všech dostupných možností z grantů, příspěvků státu a správních celků, sponzorských darů atd.

PLÁNOVÁNÍ během projektu zahrnuje spolupráci s dětmi, ale například i rodiči, kolegy a provozními zaměstnanci. Jde o třídění nápadů, během kterého děti mohou pracovat samostatně, ale i ve skupinách či dvojicích. Součástí mohou být i upoutávky pro rodiče a širší veřejnost. S rodiči komunikují děti a učitelé, je možné na začátku projektu uspořádat informační schůzku pro rodiče, na které můžeme rodiče požádat o spolupráci a informovat je o projektu. Součástí plánu mohou být i upoutávky – např. plakáty pro rodiče a další veřejnost.

ROZEPSÁNÍ projektu spočívá v přesném popisu činností tak, jak je plánujeme např. po hodinách, dnech či týdnech. Může obsahovat otázky do komunikačního kruhu a uvést případnou návaznost projektu. Zde by měly být obsaženy i návrhy na možnou motivaci, jako jsou návštěvy, vycházky, hry, písničky, pomůcky, četba, divadlo atd. Podle tohoto rozpisu by mělo být možné projekt opakovaně zrealizovat, jde vlastně o "průvodce" projektem. Pokud je například projekt dlouhý šest až osm týdnů, je dostačující rozpis po týdnech, který poskytuje dostatečné vodítko a zároveň i flexibilitu. Navržené činnosti většinou stačí splnit v rámci týdne, přesný denní rozpis je již na tom, kdo projekt realizuje a má tak volnost a možnost přizpůsobit práci denní realitě školy a různým vnějším skutečnostem, které mohou do projektu zasáhnout.

Součástí rozpisu je i **REALIZACE ČINNOSTÍ**, jako jsou konkrétní námětové hry, využití určitých knih, encyklopedií a map, poslech či sledování různých médií, převyprávění, konverzace, dramatizace a zpěv, zařazení různých typů pohybové výchovy, používání různých výtvarných technik atd.

K přehlednému pojmenování slabých a silných míst projektu dobře poslouží **ANALÝZA SWOT**. Tato analýza je univerzální analytická technika zaměřená na zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících úspěšnost organizace nebo nějakého konkrétního záměru. SWOT je zkratkou anglických slov Strengths (přednosti – silné stránky), Weaknesses (nedostatky – slabé stránky), Opportunities (příležitosti) a Threats (hrozby), přičemž se jedná o přednosti a nedostatky organizačních interních kapacit a o příležitosti a hrozby v organizačním vnějším prostředí. Autorem SWOT analýzy je Albert Humphrey, který ji navrhl v šedesátých letech 20. století.

Analýza SWOT vychází z předpokladu, že organizace dosáhne úspěchu maximalizací předností a příležitostí a minimalizací nedostatků a hrozeb. Přednosti (silné stránky) jsou pozitivní vnitřní podmínky jako jsou jasné kompetence nebo dobré finanční podmínky. Nedostatky (slabé stránky) jsou negativní vnitřní podmínky, které mohou vést k nižší organizační výkonnosti. Nedostatkem je například nedostatek nutných zdrojů nebo schopností. Příležitosti jsou současné nebo budoucí podmínky, které jsou příznivé současným nebo potencionálním výstupům organizace. Příležitosti by neměly být posuzovány pouze na základě současného stavu, ale spíše z hlediska dlouhodobých efektů činností organizace. Hrozby jsou současné nebo budoucí podmínky, které jsou nepříznivé současným nebo budoucím výstupům.

Podstatou SWOT analýzy je tedy identifikovat klíčové silné a slabé stránky organizace a klíčové příležitosti a hrozby vnějšího prostředí. Následně se hledají cesty, jak je možné využít identifikované silné stránky a příležitosti a jak eliminovat zjištěné slabiny a hrozby.

Graf 3 - SWOT analýza

SWOT analýza		Analýza vnitřního prostředí	
		Silné stránky (Strengths)	Slabé stránky (Weaknesses)
Analýza vnějšího prostředí	Příležitosti (Opportunities)	<p>Strategie maximalizací silných stránek – maximalizovat příležitosti</p>	<p>Strategie minimalizací slabých stránek – maximalizovat příležitosti</p>
	Hrozby (Threats)	<p>Strategie maximalizací silných stránek – minimalizovat hrozby</p>	<p>Strategie minimalizací slabých stránek – minimalizovat hrozby</p>

Zdroj: STŘELEČ, J. *Analýza SWOT*. [online]. (c)2013 [cit. 2013-02-06].

Dostupné na <http://www.vlastnicesta.cz/metody-1/swot-analyza>.

EVALUACE projektu může obsahovat jak průběžné hodnocení (např. denní hodnocení s kolegy a dětmi), tak i hodnocení po určitých uzavřených cílech a závěrečné hodnocení. O zhodnocení projektu můžeme požádat i vedení školy, rodiče, nebo spolupracující subjekty.

AUTOEVALUACE by měla obsahovat zhodnocení očekávaných výstupů, označit silná a slabá místa projektu a být východiskem pro další práci nebo případné vylepšení projektu, pokud počítáme s jeho opakováním. Provádíme ji většinou ve vztahu k dokončení určitého typu činnosti.

2.5. Reflexe

Reflexe je nutnou součástí každého projektu. Objevuje se jednak ve formě evaluace, často přímo jako jeho součást, formou návrhu různých opatření. A také jako autoevaluace, kterou můžeme provádět po realizaci celého projektu, nebo ve vztahu k jeho jednotlivým etapám.

Pokud jde o období, po kterém práci vyhodnocujeme, můžeme tak činit denně, přímo ve vztahu k určité činnosti, nebo po týdnech, tak jak po nich dělíme celý projekt. Konečné vyhodnocení provedeme na závěr, po uzavření celého projektu.

Jako hodnotitelé jsou pro nás důležité především děti jako účastníci projektu. Právě ony reagují živě a spontánně na každou prováděnou činnost a je proto dobré provádět hodnocení společně s nimi po každé důležitější činnosti vztahující se k projektu. Stačí několik otázek vztahujících se k okamžité situaci a náladě, případně jenom obecná výzva k vyjádření pocitů a souhlasu či nesouhlasu. Takové otázky můžeme dětem pokládat buď hned po ukončení činnosti nebo nejpozději následující den.

Další hodnocení prováděné společně s dětmi provedeme po ukončení projektu, abychom poznali jejich pocity z celkového vyznění a dopadu projektu. V tom případě je dobré jejich paměť podpořit připomenutím jednotlivých akcí. Dobře lze v tomto případě využít pořízené fotky, které můžeme rozložit na stole nebo zemi tak, aby k nim děti měly přístup a pak nad nimi společně diskutovat.

Druhým důležitým hodnotitelem naší práce jsou pro nás rodiče. Jejich názor je pro nás důležitý již na začátku projektu, kdy je dobré se seznámit s našimi záměry na společné schůzce. Další informace můžeme získat v individuálních rozhovorech vedených během projektu s rodiči, kteří se do něj nějakým způsobem zapojují a pomáhají.

Nejdůležitější zpětnou vazbu pak získáme od rodičů na konci projektu. Částečně již během závěrečné společné schůzky. Podstatnější jsou vyjádření rodičů získaná s určitým odstupem a zcela zásadní je reakce na návrh případného dalšího projektu. Takový dotaz na rodiče můžeme vznést i pomocí anonymního dotazníku o jehož vyplnění můžeme rodiče požádat. Pokud rodiče předběžně vítají možnost dalšího podobného projektu, je pravděpodobné, že byli spokojeni i s průběhem předešlého.

O zhodnocení projektu např. jen formou osobního rozhovoru můžeme požádat i zástupce dotčených institucí. V případě, že se jedná o dlouhodobější či opakovanou spolupráci, můžeme i pro ně připravit dotazník, příp. více dotazníků pro všechny zúčastněné pracovníky. Z jejich výsledků pak vycházíme při plánování příštího projektu, který se dané organizace týká.

Posledním důležitým hodnotitelem poskytujícím nám zásadní informace o průběhu naší práce jsou kolegyně – kolegové, které o takovéto hodnocení můžeme na závěr projektu požádat.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část práce si klade za úkol zachytit vznik projektu každoročního letního hudebního soustředění souboru rodičů a dětí od prvotního nápadu, přes sběr materiálu, motivaci účastníků a vlastní vytvoření projektu až po jeho realizaci. Jelikož typů projektů je mnoho, bylo by ideální zpracovat více různých druhů projektů tak, aby práce obsahovala po jednom zástupci ze všech hlavních typů. Protože však rozsah práce toto neumožňuje, zaměřila jsem se na jeden projekt.

Z pohledu jednotlivých kritérií lze projekt zařadit jako střednědobý a mimoškolní. Ostatní kritéria už tak jednoznačná nejsou a budou popsána dále. Za atypický považuji projekt především s ohledem na skladbu účastníků. Jedná se o projekt určený smíšené skupině, která je zvláštní tím, že se nejedná o různě staré děti resp. mládež, ale o skupinu rodičů s dětmi. Tato skupina se dlouhodobě (20 let) věnuje zájmové činnosti – výuce hry na různé zobcové flétny. Po dosažení dostatečné míry schopností se pak jednotlivci rozhodují, zda vstoupí do hudebního tělesa, či zda skupinu opustí.

Výjimečnost skupiny spočívá v tom, že ve chvíli kdy do ní rodič a dítě vstupují, jsou ve vztahu k nově učenému na stejné startovní čáře. U obou se jedná o zcela novou zkušenost a rodič v tomto případě přestává být mentorem, ale stává se jedním z žáků a je tedy v tomto ohledu roven svému dítěti. Učitel pak musí oba naučit totéž, ale s ohledem na jejich věk různými metodami. Během výuky nejsou od sebe rodič s dítětem odděleni, ale navzájem se ovlivňují a podporují.

3. UVEDENÍ DO PROBLÉMU

3.1. Co je Dřevěná píšťalka

K představení programu Dřevěné píšťalky použiji slova jejího zakladatele - profesora Žilky.

"Dřevěná píšťalka je školou hry nejen pro děti s dýchacími potížemi a alergií, ale i pro zdravé. Vítá také ty děti, které málo zpívají, a když tak falešně, a proto se rodiče domnívají, že jsou netalentované, že by je v hudebce nepřijali. Dřevěná píšťalka je zvláštní hudebkou bez přijímacích či výběrových zkoušek. Hýří humorem a legrací. To vítají děti již od pěti let i jeden z jejich rodičů či prarodičů, kteří usedají vedle nich v sále a společně se učí hrát na píšťalku.

Přivádějí je sem každou sobotu po půl páté, svléknou se v šatně a do devíti, kdy koncert a výuka začínají, opakuji zadanou látku s jedním z asistentů autora myšlenky, která už dvacet let rozdává smysl pro krásu. Rodiče dítě pouze nepřivedou a neodejdou na dvě hodiny po nákupech. Učí se a baví se spolu s dítětem. Učí se pískat pro zdraví, hlubokému bráničnímu dýchání, které podle lékařů starověku prodlužuje délku lidského života. Společně a s úsměvem se učí abecedě společenského chování, poznávají kouzelnou sílu slov "prosím" a "děkuji". Učí se rytmu, čtou nahlas noty, zpívají, vymýšlí si pohádky o píšťalce, které pak přednáší.

Přihlásí-li se malý pištec na pódium a nedaří-li se mu, pozve kouzelným slůvkem "prosím" rodiče na pódium a ten z promítané tabule nebo z paměti zahraje to, co svého potomka nenaučil. Získá tím pro dítě body do soutěže. Udělá mu radost. Nepovede-li se velkému zahrát písničku, body nezíská a dítě mu to cestou domů vyčte. Takto jsou velcí vtaženi do hry.

Za dvacet let připravila Dřevěná píšťalka k aktivnímu muzicírování jen v Praze na šest tisíc dětí, na pět tisíc rodičů či prarodičů. Několik následovníků projektu V. Žilky jej převzalo a přeneslo do svých působišť mimo Prahu. Probíhá v Boskovicích, Lanškrouně, o něco málo kratší dobu v Jeseníku, v Lounech, v Jablonci nad Nisou, Ostravě-Porubě, Brandýse nad Labem. Všude vnáší milou pohodu rodinného muzicírování do domovů, přivádí malé spolu s velkými k obohacení všedních dnů.

Může se stát i prevencí před chorobnou závislostí na obrazovce, hracích automatech, varuje před drogami. Prostě: naplní život školáka smysluplnou aktivitou. Zobcová flétna se tak stává píšťalkou kouzelnou. Vede i ke zdraví, vylepšení psychiky a rozvíjení estetického citění."

Prof. Václav Žilka

3.2. Jablonecká píšťalka

Jablonecká píšťalka je místní odnoží programu Dřevěná píšťalka a sdružuje rodiče a děti z jabloneckého okresu. Soubor zobcových fléten vznikl již roku 1988 a slaví tedy letos čtvrt století své činnosti. Zrodil se z několika absolventů Dřevěné píšťalky - školy hry na zobcové flétny pro děti a rodiče podle projektu profesora Václava Žilky a je v Jablonci nad Nisou veden Mgr. Olgou Fröhlichovou a Mgr. Ctiborem Letošníkem.

V souboru hrají děti i rodiče, často také celé rodiny (dnes má kolem 55 členů). Je tedy ojedinělý svým nástrojovým obsazením, věkovým složením, ale i širí repertoáru, který sahá od renesance až po dnešní populární hudbu. V roce 1997 navštívil Velkou Británii. Podíval se také do Německa, Francie, ale hlavně vystupuje po České republice. Ke zvuku fléten se v některých skladbách přidává kytara, basa, bicí a další doprovodné nástroje. Soubor spolupracuje s několika pěveckými sbory (především s gymnaziálním sborem Anima Saxí a smíšeným pěveckým sborem Janáček) a natočil již dvě CD.

V roce 2008 oslavil sbor dvacetileté výročí nejen výročním koncertem, ale i pokusem o zápis do Guinnessovy knihy rekordů s největším počtem hráčů na zobcovou flétnu. To se podařilo a původní rekord byl překonán o 27 hráčů.

Obrázek 1

certifikát o vytvoření českého rekordu

Zdroj – archiv souboru Jablonecká píšťalka

Obrázek 2

přebal druhého CD Jablonecké píšťalky

Zdroj – webové stránky Jablonecké píšťalky

V současnosti má soubor dvě přípravná oddělení. Po absolvování tříletého studia se budou jejich absolventi rozhodovat o vstupu do hlavního souboru.

3.3. Prázdninové soustředění

Po pravidelném vyvrcholení sezóny závěrečným koncertem v červnu každého roku má soubor umělecké prázdniny, přerušené týdenním soustředěním. Toto soustředění se odehrává vždy na jiném místě České republiky a je využíváno nejen k nácvičce skladeb na příští sezónu, ale i k možnosti užít si společný pobyt přátel formou her, výletů, příprav hudebních čísel jednotlivců i skupin, posezení u táboráku i prosté možnosti v klidu a beze spěchu si s dětmi pohovořit o jejich starostech.

4. PŘÍPRAVA PROJEKTU ZÁJMOVÉHO VZDĚLÁVÁNÍ

4.1. Přípravná schůzka výboru hudebního souboru

Protože se jedná o poměrně náročnou akci (nejen finančním, ale i personálním zajištěním a přípravou smysluplného obsahu pobytu), je třeba vše nachystat s dostatečným předstihem. Zásadní je výběr místa, od kterého se dále odvíjí cena pobytu, která by neměla být tak vysoká, aby některým dětem společný pobyt znemožnila. Vedení souboru se snaží vždy najít co nejjednodušší typ ubytování (většinou dětský tábor či penzion), který vyhovuje požadavkům na možnosti dělených zkoušek a na zajištění celodenního stravování a pitného režimu dětí. Příliš vzdálená místa pak nejsou výhodná z důvodu navýšení ceny za dopravu.

Projekt letního hudebního soustředění je natolik rozsáhlý, že vyžaduje vícezdrojové financování. Základem jsou příspěvky členů na ubytování a příspěvek ze zdrojů souboru tak, jak ho odhlasuje výbor. Pravidelně je žádáno o dotaci na dopravu na městském úřadě a instituce pořádající závěrečný koncert se podílí na financování jeho propagace a průběhu. To vše bývá doplněno nějakou formou daru od členů sboru a místních firem a nadací.

Popisované soustředění je v historii sboru mimořádné využitím poměrně luxusního typu ubytování, které nabídla majitelka – bývalá členka sboru - za režijní cenu. Přesto byla tato cena poměrně vysoká, což však bylo kompenzováno cenou dopravy. Bylo domluveno, že nebude objednáno autobus pro hromadnou dopravu, ale sbor zajistí dopravu osobními auty.

Vybraný horský hotel Panský dům se nachází v osadě Jizerka v Jizerských horách, vyhovuje souboru kapacitou i způsobem zajištění stravování. Majitelka zároveň nabídla zdarma k užívání i objekt Sklárna, kde je v současnosti vinárna pro uzavřenou společnost a rozsáhlé kryté sportoviště. Tento objekt bude v době soustředění rezervován pouze pro soubor a bude používán jako zkušebna pro rozdělení do jednotlivých hlasů.

Umělecká stránka soustředění leží převážně na dirigentech, kteří vybírají repertoár, připravují a namnožují notový materiál, zajišťují doprovodné nástroje a hráče

na ně, příp. zpěváky, vedou společné zkoušky a rozdělují děti do jednotlivých hlasů podle potřeby.

Dirigenti také připravují a domlouvají závěrečný koncert, který probíhá vždy někde v okolí místa pobytu buď jako součást místní kulturní akce, nebo i jako samostatný koncert souboru, na kterém děti předvedou, co se za týden společné práce naučily. Tento rok soubor využil právě probíhající Mariánské sklářské poutě, na kterou byl organizátory přizván.

Vedení jednotlivých hlasů a další program v místě pobytu je úkolem dospělých. Kromě hudebních zkoušek je pravidelnou součástí programu dne i raniček a večerníček, což jsou krátká vystoupení jednotlivců nebo skupinek, připravená improvizovaně během pobytu. Každý den probíhá ranní rozcvička se sportovním instruktorem a dopoledne mezi dvěma hudebními bloky další sportovní hodina, na kterou instruktor připravuje především venkovní sportovní činnosti. Tyto sportovní činnosti nejsou povinné, ale rozcvičky se účastní asi polovina dětí a dopoledních sportovních her prakticky všechny. Během sportovního programu dětí probíhá hodina jógy určená dospělým. Před druhým hudebním blokem mají děti malou dopolední svačinu, po něm v pravidelnou hodinu oběd a následně odpolední klid, který často využívají k přípravě scének. Odpoledne většinou už následuje pouze jeden hudební blok, záleží také na počasí. Po odpolední svačině je čas na individuální nácvik a po večeři většinou společný program v budově či u táboráku. Po předvedení "večerníčku" a hygieně je povinná večerka pro děti ve 22.00 hod.

Kromě pravidelně se opakujícího denního programu jsou připraveny i další akce, jako je jeden větší výlet do okolí, jedna táborová hra, závěrečná hudební soutěž, vyhodnocení sportovních soutěží, vyhodnocení hudební soutěže a předání diplomů uchazečům, večírek pro děti s občerstvením, závěrečný táborák se scénkami, hraní pro personál ubytovacího zařízení a hlavní vystoupení sboru v místě pobytu.

4.2. Plán týdenního soustředění po dnech

1.den (neděle)

- Individuální příjezd osobními auty. Je nutné udělat soupis dostupných vozidel a připravit rozpis rozdělení dětí do aut. Domluvit dopravu velkých předmětů, jako jsou varhany, basa, sportovní potřeby atd. Domluvit dopravu kol pro cyklisty, zajištění kol v kolárně a způsob přístupu k nim.
- Připravit soupis nabízených ubytovacích kapacit a rozdělit do nich děti podle pohlaví, věku i jejich individuálních požadavků.
- Připravit soupis účastníků pro ubytovatele.
- Zajistit pomoc starších a dospělých menším dětem při nošení zavazadel a ubytovávání.
- Zkontrolovat počet účastníků, vyřešit případné problémy při ubytování.
- Domluvit s provozovatelem kuchyně stravování, předat naše požadavky.
- Večer uspořádat schůzku s dětmi, kde se proberou případné problémy a požadavky a následně schůzku vedoucích, kde se vše bude řešit a vypracuje se program dne.
- Určit místo, kam se bude vyvěšovat program dne a další informace.

2. den (pondělí)

- Zadat rozdělení raničků a večerníčků, předat dětem informace z večerní schůzky vedoucích.
- Rozdělit děti do hlasů a připravit jednotlivé zkušebny a nástroje do nich.
- Zkontrolovat noty, doplnit co chybí.
- Obejít místní sportoviště, koupaliště, saunu atd. a zjistit veškeré možnosti jejich využívání, domluvit program s dětmi.
- Objednat vegetariánské stravování pro část účastníků.
- Svolat první společnou zkoušku.
- Připravit diplomy a odměny na sportovní soutěž.

3.den (úterý)

- Uspořádat sportovní den, t.j. vyhradit větší časový úsek sportovnímu vedoucímu. Promyslet druhy sportů podle počtu a skladby účastníků, příp. vytvořit pro potřeby hry a bodování vyrovnaná mužstva.
- Ve volném čase dirigenti domluví podrobnosti závěrečného koncertu.
- Vyvěšení soupisky pro přihlášení hudebních těles do závěrečné hudební soutěže (jednotlivci, dua, tria atd.)
- Průběžně zapisovat názvy přihlášených hudebníků do vyhlášené soutěže.
- Vyhlásit výsledky sportovní soutěže, předat diplomy.
- Večerní schůzka s přípravou výletu.

4.den (středa)

- Příprava obědových balíčků na výlet.
- Cyklistický výlet do okolí. Malé děti a děti bez kola budou mít připraven půldenní pěší výlet po Jizerských horách.
- Nákup občerstvení na dětskou diskotéku, výzdoba, ozvučení.
- Připravit diplomy s názvy vystupujících na hudební soutěž.

5.den (čtvrtek)

- Vyhradit čas pro přípravu soutěžních skladeb.
- Připravit místo pro soutěžící, diváky a porotu.
- Provést vyhodnocení soutěže a předání diplomů.
- Sehnat a připravit dřevo na závěrečný táborák a klacky příp. jehlice na opékání.
- Uspořádat soutěž ve stolním tenise.
- Vyvěsit soupisku k objednání uzenek.

6.den (pátek)

- Vyhradit čas pro nácvik vystoupení u večerního táboráku.
- Uspořádat sběr dřeva v blízkém okolí.
- Nakoupit občerstvení podle vyplněné soupisky požadavků na občerstvení.

- Uspořádat generálku na koncert včetně doprovodných nástrojů, zpěvu, mluveného slova a měření délky výstupů.
- Zkontrolovat připravené kostýmy, příp. provést výměnu.
- Připravit hranici na táborák, v případě nepříznivého počasí zajistit náhradní místo.
- Pozvat osobně významné hosty na závěrečný koncert.
- Vyhodnocení pobytu.

7.den (sobota)

- Příprava osobních věcí nutných na koncert (seřadit noty do desek, připravit stojánky a kuličky, připravit doprovodné nástroje a dirigentský pultík atd.)
- Kontrola a upravení kostýmů.
- Účast na některých částech Mariánské pouti a osobní volno za tímto účelem.
- Příjezd členů souboru, kteří se nemohli účastnit celého soustředění. Podání informací.
- Vlastní vystoupení souboru, patrně dvakrát v průběhu pouti.
- Závěrečný úklid a kontrola pokojů, odnesení zavazadel a kol, předání klíčů.
- Rozdělení dětí do aut, odjezd.
- Závěrečné vyúčtování s majitelem objektu.

Výstupem přípravy projektu se stává vlastní projekt, který je součástí přílohy.

5. REALIZACE (ZÁZNAM PRŮBĚHU PROJEKTU)

1.den (sobota)

V deset hodin příjezd vedoucích na Jizerku. Kontrola soupisu účastníků tábora, zanesení změn do seznamu dětí. Jedno dítě se pro nemoc nemůže účastnit, ale bylo zastoupeno náhradníkem. Další dítě s matkou přijede o den později, opožděný nástup bude třeba projednat s ubytovatelem.

Obrázek 3 - horská osada Jizerka

Zdroj: Magda Holá

Převzetí klíčů od objektu, veškerých klíčů od jednotlivých pokojů a kolárny. Vyzvednutí reklamních materiálů pro účastníky. Ubytování vedoucích.

Postupný příjezd dětí do tábora, rozdělení do pokojů a ubytovávání, rozloučení s rodiči, kteří odvázejí osobní auta.

Podání prvních základních informací ohledně ubytování a stravování individuálně. Schůzka svolána do jídelny. Děti zde zůstanou po obědě a bude dohodnut další postup.

První oběd je jednotný, na další dny bude možné vybírat ze dvou menu (jedno jídlo vegetariánské) z nabídnutého jídelníčku. Děti jsou informovány, že pitný režim bude zajištěn celodenně v klubovně formou čaje či šťávy, které si mohou případně čepovat i do vlastních lahví. Jiné nápoje či pochutiny si mohou z kapesného koupit během oběda či večere podle svého uvážení. (Bude třeba kontrolovat hospodaření nejmenších dětí s penězi.)

Po obědě klid, děti obdrží papíry a pastelky, aby mohly vytvořit jmenovky na pokoje. (vymyslet název pokoje a jeho heslo, sepsat křestní jména či přezdívky ubytovaných, doplnit obrázkem a nalepit na dveře pokoje.) Následně hromadný odchod na společnou prohlídku objektů, podání dalších informací ohledně užívání magnetických klíčů na vstup do objektu, určení "klíčníků" pro jednotlivé pokoje a režim otvírání kolárny. Rozhodnuto domluvit s provozovatelem užívání sportovní haly a sauny.

Svačina a nepovinná krátká procházka po nejbližším okolí se sportovním vedoucím (studené, větrné počasí).

Po večeri krátké posezení v klubovně a dořešení problémů týkajících se ubytování. Vyhoveno poslední žádosti na přestěhování v rámci dětských pokojů. Rozdělení termínů raničků a večerníčků (kdo se dříve přihlásí – může si více vybírat den).

Vyvěšen časový harmonogram a program na další den.

2. den (pondělí)

Budíček dle dohodnutého harmonogramu, první rozcvička – sportovní vedoucí běží s většími dětmi do lesa (je poměrně chladno).

Po snídani podávané formou švédského stolu (děti jsou s jídlem velice spokojené, oproti dřívějším pobytům Píšťalky se jedná o nevídaný luxus) proběhne krátký úklid na pokojích a příprava na první hudební zkoušku.

Hudební zkouška probíhá společně v objektu Sklárna, přestavěném na velice dobře vybavenou sportovní halu. První zkouška je nutně společná, aby dirigenti mohli rozdělit děti do hlasů a informovat jejich hlasové vedoucí o dalším nácviku. Zároveň je představen program pro nadcházející sezonu (byl předem projednán na přípravné schůzce) a rozdány noty do všech hlasů. V případě nutnosti jsou určeni sólisté a jejich náhradníci.

Obrázek 4 – Společný nácvik všech hlasů souboru

Zdroj – Magda Holá

Po svačině obchází sportovní vedoucí s dětmi jednotlivá sportoviště a informuje je o všech možnostech i o tom, jak si dohodnou následující provoz. Zároveň probíhá první hodina jógy pro dospělé.

Zkouška po svačině je první dělená. Rozestavění židlí pro hráče do požadovaného útvaru a rozdělení na první a druhý hlas. Menším dětem je nutné pomoci se sestavením notového stojanu a flétny. Kontrolují se nástroje, i doprovodné. Zapojení varhan, el. kytary a komba do elektřiny, zvuková zkouška.

Rozdání not a jejich první čtení.

Oběd, polední klid (měl by být využit i k přípravě scének na raničky a večerníčky a nácviku individuálních skladeb na závěrečnou hudební táborovou soutěž) a protože se udělalo hezké teplé počasí, nabízí sportovní vedoucí míčové hry na přilehlém hřišti. Ostatní vedoucí zatím připravují diplomy a odměny na nadcházející sportovní den.

Svačina, následuje dělená zkouška z nově rozdaných partitur.

Večeře, protože se oteplilo, domluven táborák. Větší děti pomáhají vedoucím chystat dřevo, menší odchází společně na klacíky do lesa. Po táboráku následuje připravený večerníček někoho z větších dětí, protože čas na přípravu byl minimální.

Sportovní vedoucí s pomocníky odchází připravit sportoviště v hale na následující sportovní den. S provozovatelem je domluveno zapůjčení pálek a míčků ke stolům na stolní tenis a většího počtu míčů.

Vedoucí sestavují plán dalšího dne.

3.den (úterý)

Po budíčku následuje rozcvička na hřišti za penzionem, je nutné počítat s mokrou trávou.

Raníček, snídaně, podání informací o sportovním dni – místo druhé dopolední zkoušky bude sportovní dopoledne.

Rozchod do zkušeben na dělené zkoušky.

Po svačině odpadá jóga pro dospělé, začínají dětské sportovní hry. Děti v určených skupinkách obcházejí jednotlivá připravená stanoviště a plní úkoly až do oběda.

Po obědě odpolední klid, děti mají doporučeno opravdu odpočívat, protože bude pokračovat sportovní den. Vyvěšena tabulka pro zápis jednotlivců a hudebních skupin do hudební soutěže – nutno vymyslet název a zapsat se.

Po další hudební zkoušce a svačině pokračuje sportovní den plněním úkolů na stanovištích, po jejich splnění mají děti volno.

Mezitím dirigenti odcházejí domlouvát podmínky a podrobnosti vystoupení sboru na Mariánské pouti. Jsou připraveny dvě varianty. V případě hezkého počasí proběhne pouť venku na loukách a hřištích v okolí objektů ubytovatele – tak jak tomu dosud bylo vždy. Jestliže bude velice nepříznivé počasí (dlouhodobá předpověď není dobrá), bude připravena náhradní omezená varianta (méně vystavovatelů, stánkařů i vystupujících) v objektu Sklářny. Naše vystoupení proběhne během dne dvakrát v přesně určených časech a počasí na jeho délku nebude mít vliv.

Následuje večere a protože je teplé počasí, je domluveno, že vyhodnocení sportovního dne proběhne u táboráku. Předávání diplomů všem účastníkům a drobných odměn vítězům, zpívání s kytarou. Poté večerníček, kontrola večerní hygieny a večerka.

Na schůzce vedoucích je plánován na následující den výlet. Určení vedoucí cyklistů a vypracovány dvě trasy – náročnější a méně náročná. Vytvořena skupina vedoucích pro pěší výlet, naplánována trasa tak, aby se nejmenší děti s rodiči mohly v polovině výletu oddělit a vrátit kratší cestou. Určeno místo pro případné koupání.

4.den (středa)

Po budíčku a raničku odpadá rozcvička, protože účastníky čeká delší výlet.

Probíhá první náročnější společná zkouška všech hlasů v objektu Sklářny, řeší se menší problémy vzniklé spojením všech hlasů a případné chyby v nácviku, určují se definitivně sólisté a vybírají zpěváci.

Během svačiny si děti odebírají i cestovní balíček připravený místo oběda. Rozcházejí se na pokoje oblékat a zabalit batohy na výlet, vedoucí kontrolují menším dětem oblečení a výbavu. Cyklisté si chystají kola a helmy, jsou seznámeni s trasou. Menší děti a pěší vyrážejí na výlet k česko-polským hranicím spojený s koupáním v řece. Cílem je osada Orle. Je to několik stavení obklopených lesem. V 18. století tu bývala sklárna. Dnes je to malá osada, kde nejzajímavější budovou je půvabná bývalá hájenka celá z kamene. Ve stavení se můžeme občerstvit a venku si prohlédnout mapu polské části Jizerek na informačním panelu. Od roku 2005 se nově otevřeným turistickým přechodem přes říčku Jizerku spojilo Orle s českou osadou Jizerka.

Obrázek 5 – společný výlet

Zdroj – Magda Holá

Odchází pěší skupina, vedoucí mají na starosti větší děti, které se chtějí svlažit ve vodě. Menší děti se od hraničního kamene vracejí s dvěma dospělými kratší cestou zpět, větší pokračují na vrchol Bukovce. Všichni se bez problémů schází v podvečer v penzionu, pouze cyklisté na své trase museli jednou řešit píchnuté kolo.

Dirigenti v době výletu zajišťují občerstvení na dětskou diskotéku. Její uspořádání po výletu je úmyslné s cílem děti dostatečně "utahat" tak, aby později večer na pokojích nenarušovaly noční klid a především nerušily další ubytované.

Po svačině následuje hudební zkouška, která je však částečně přerušována tím, že děti mají potřebu vyprávět si dojmy z výletu. Poučení pro příště – po podobné akci je nutné nechat dětem před dalším nácvikem prostor ke sdělování si zážitků. Předčasné ukončení zkoušky je využito k přípravě večerní dětské diskotéky.

Večeře, večerníček a až do večerky volná zábava a tanec v prostorách klubovny.

Vedoucí sejmou vyplněný seznam hudebníků přihlášených do soutěže a podle uvedených názvů připravují účastnické diplomy.

5.den (čtvrtek)

Po budíčku si sportovní vedoucí odvádí děti na rozcvičku na blízkém hřišti, následuje raníček, hygiena a společná snídaně. Na ní jsou děti informovány, že proběhne pouze první část dopolední zkoušky a další čas již bude věnován individuální přípravě na soutěž

Zkouška je společná, zkoušejí se i pěvecké party, probíhá sehrávání jednotlivých hlasů a zpěváků s doprovodnými nástroji.

Po svačině odcházejí dospělí na hodinu jógy, ale děti mají změnu. Místo klasické hodiny sportovních her jdou společně k místnímu Smaragdovému potoku a vyprávějí si historii hledání drahých kamenů. Protože je teplé počasí, brouzdají se ve vodě a hrají si na rýžování zlata a hledání drahokamů (hledají předem připravené kousky skla).

Po návratu od potoka odpadá další hudební zkouška a volno děti využívají ke zkouškám na pokojích. Chystají se na soutěž a připravují scénky k poslednímu táboráku. Vedoucí zatím připravují dřevo na táborák. Po obědě následuje volno, které dále využívají podle vlastního uvážení.

Odpoledne je ve sportovní hale připraveno zázemí pro soutěž a jsou pozváni i zástupci ubytovatelů. Někteří soutěžící se převlékají do kostýmů, nebo připravují rekvizity. Chystají se stojánky s notami a posezení pro diváky.

Po odpolední svačině začíná soutěž. Je představena porota a poděkováno ubytovatelům za návštěvu soutěže. Poté jsou představeni přihlášení soutěžící. Postupuje se podle kategorií od jednotlivců ke stále početnějším skupinám z nichž největší je oktet složený z rodičů a dětí. Některé děti vystupují i opakovaně, např. samostatně i v některém z dočasně utvořených hudebních těles. I nejmenší děti (např. mladší sourozenci muzikantů) mají možnost vystoupit, třeba jen se zpěvem nebo jako doprovod na některý z bicích nástrojů

Po večeri zůstávají všichni v jídelně a dochází k vyhodnocení soutěže. Postupně jsou voláni všichni soutěžící a jsou jim sděleny připomínky poroty. Všem je předán účastnický diplom se jménem hráče a názvem hudebního tělesa. Do večerníčku a večerky mohou ještě všichni posedět v jídelně, příp. hrát společenské hry. Velké děti i dospělí mají k dispozici předkreslené vzory manter, které si mohou podle libosti vybarvovat.

Vedoucí na schůzce připraví rozpis turnaje ve stolním tenise a spolu s harmonogramem na další den vyvěsí i soupisku jmen, kam je možné dopisovat počet uznek, které si děti přejí zajistit k večernímu táboráku.

6.den (pátek)

Kvůli silnému ochlazení probíhá rozcvička uvnitř Sklářny. Po raničku je u snídaně předložen rozpis her pro tenisový turnaj a jednotliví hráči se zapisují, aby bylo možné alespoň přibližně odhadnout čas, kdy na ně přijde při odpolední hře řada.

Svačina je podávána uvnitř klubovny, kde následně probíhá i hodina jógy. Děti odcházejí se sportovním vedoucím do haly, kde jsou připraveny lezecké stěny s různou obtížností, pomůcky pro lezení i boty na zapůjčení. Většina dětí tuto možnost využívá a pod dohledem vedoucích zkoušejí jednotlivé úchyty. Část dětí hraje míčové hry.

Obrázek 6 – nácvik na horolezecké stěně

Zdroj – Magda Holá

Druhá část zkoušky je věnována generálce na sobotní vystoupení na Mariánské pouti. Je změřen čas jednotlivých skladeb a definitivně určeno jejich pořadí.

Po obědě a odpočinku je vyhrazen čas pro nácvik scének k večernímu táboráku. Mezitím probíhá ve sportovní hale turnaj ve stolním tenise, na který hráči postupně docházejí podle toho, jak se přihlásili předešlého dne. Turnaj probíhá vyřazovacím způsobem, takže ti nejlepší hrají opravdu dlouho a mají o to méně času na přípravu na večer. Část vedoucích mezitím odjíždí do blízké vesnice nakoupit uzenky a další občerstvení k táboráku a drobné odměny pro vítěze různých táborových soutěží, kteří budou večer vyhlášeni.

Následuje svačina a poslední možnost vyzkoušet problematická místa ve skladbách připravených na sobotní koncert a připravit průvodní slovo. Po této zkoušce opouští soubor definitivně Sklárnou jako zkušebnu a děti si tedy budou muset odnést a zabalit veškeré své věci. Později již nebude přístup možný, protože Sklárna bude sloužit jako zázemí pro Mariánskou pouť. Děti přinesou vedoucím ke kontrole kostýmy, malé jsou jim v případě potřeby vyměněny.

Při večeri je rozhodnuto uspořádat táborák venku i přes nepřízeň počasí s tím, že podle potřeby bychom se přesunuli do klubovny.

U táboráku dojde k vyhodnocení různých táborových soutěží (např. nejlepší účastník ranních rozcviček apod.) i k celkovému vyhodnocení soustředění. Všechny děti od nejmladších po nejstarší se vystřídají při předvádění připravených vystoupení a tato část večera je zakončena vystoupením dospělých, po kterém mají mladší děti večerku. Starší děti mohou při volné zábavě a zpěvu s kytarou zůstat u ohně déle, protože příští den je budíček později.

7.den (sobota)

Po pozdější snídani mají děti vyhrazen čas na balení zavazadel a nejnnutnější úklid pokojů. Zároveň si musí přichystat všechny věci nutné na vystoupení. Malým dětem je nutno pomoci. Zabalená zavazadla jsou shromážděna v jedné místnosti.

Následuje volno určené k individuální návštěvě pouti, malé děti chodí ve skupinkách s vedoucím. Bohužel je mimořádně ošklivé počasí (zima, vítr a silná průtrž mračen), takže veškeré venkovní stánky jsou postupně stěhovány do objektu sklárny a program pouti je částečně omezen. Děti hromadně navštěvují místní muzeum, které je během pouti otevřené.

Obrázek 7 – závěrečné vyhodnocení a předávání diplomů

Zdroj - Magda Holá

Oběd je zajištěn formou stravenek, za které je možno si nakupovat občerstvení na pouti i jídlo v penzionu. Po obědě se děti soustředí na jednom místě a připravují se na vystoupení. Především menším dětem je třeba připravit stojánky a seřadit noty a upravit oblečení. Je rozhodnuto nevystupovat v černých sborových kostýmech, určených do divadel apod., ale ve sborových barevných tričkách s logem Jablonecké píšťalky.

Mezi oběma vystoupeními děti sledují probíhající program (lidové tance a dětskou loutkovou pohádku) v roli diváků a je nutné hlídat, aby se předčasně nerozprchly. Během pouti postupně přijíždějí rodiče dětí a někteří již procházejí pout' a muzeum společně. Po závěrečném vystoupení si rodiče děti vyzvednou, převezmou zavazadla a podle připraveného rozpisu odjíždějí v osobních autech.

Vedoucí kontrolují vyklizené pokoje a kolárnu, odevzdávají klíče od pokojů a domlouvají podrobnosti vyúčtování. Letní pobytové soustředění Jablonecké píšťalky je oficiálně ukončeno.

6. VYHODNOCENÍ PRŮBĚHU PROJEKTU

K vyhodnocení projektu bylo přistoupeno několika způsoby. Z pohledu účastníků, vedení souboru a z pohledu zúčastněných institucí, v tomto případě zástupce ubytovatele a pořadatele Mariánské pouti.

Účastníkům, tj. dětem a rodičům, byl následně předložen dotazník týkající se hodnocení proběhlého soustředění. Z jeho zpracování vyplynula spokojenost s průběhem pobytu. Jedinou zásadní výtkou byla vyšší cena ubytování a stravování. Tento problém není v současné době řešitelný jinak, než snížením jejich úrovně. To však bylo po předešlých soustředěních kritizováno mnohem větší částí účastníků. Bylo proto rozhodnuto zachovat v budoucnu stávající úroveň i s ohledem na vyšší cenu, protože naprostá většina rodičů tento postoj preferuje.

Ze strany některých dětí se objevila kritika v tom smyslu, že je pobyt poměrně náročný svojí náplní a vyžaduje kromě společných zkoušek ještě individuální přípravu, která pak dětem ubírá čas z osobního volna. Bylo rozhodnuto řešit tento problém společně s uměleckou vedoucí tak, aby byly v přípravě kladeny nižší požadavky na nejmenší děti. Toto se projeví především v přípravné části příštího soustředění odlišným výběrem nacvičovaného repertoáru.

Zhodnocení projektu ze strany umělecké vedoucí, dirigentů a vedoucích jednotlivých hlasů proběhlo na následné schůzce, kde byl také prezentován požadavek dětí na snížení náročnosti připravovaného repertoáru pro nejmladší účastníky. Celkově vedoucí konstatovali spokojenost s průběhem projektu. Objevila se kritika opožděných nástupů a dřívějších odjezdů některých účastníků. Tento latentní problém však nemá jiné řešení, než odepřít těmto účastníkům přístup na soustředění. Bylo konstatováno, že takové opatření by mělo příliš negativní dopad na úroveň souboru. Jedná se o činnost zájmovou, není tedy možné nikoho nutit k účasti a ta by se měla odvíjet od osobní zodpovědnosti jedinců a jejich pocitu sounáležitosti se skupinou.

Zúčastněné instituce zastoupené majitelkou ubytovacího zařízení a pořadatelem pouti byly osloveny formou osobního rozhovoru, ze kterého nevyplývaly vážnější připomínky.

ZÁVĚR

Motto: *"Dítě není sud, který je třeba naplnit, ale pochodeň, která musí vzplanout a hořet."* Konfucius /551 - 479 př. n. l./

Poznatky shrnuté v bakalářské práci i získané případnou realizací projektu, který je její součástí, mohou využít jak studenti, tak učitelky či vychovatelky.

Pro studenty oborů jako je pedagogika či předškolní a mimoškolní pedagogika jsou podstatné nejen informace podchycené v teoretické části, které si lze samozřejmě z jednotlivých zdrojů vyhledat a uspořádat jiným způsobem podle vlastních kritérií a záměrů, ale především část praktická. Vlastní projekt mohou studenti přímo použít jako návod k jeho realizaci. Protože mají zatím minimum praktických poznatků a nedokáží dostatečně odhadnout a předem eliminovat rizika, která z realizace projektu vyplývají, může pro ně být přínosem i záznam již provedené realizace projektu. Ten zachycuje a pojmenovává i jednotlivé nedostatky projektu a problémy, které se mohou během jeho realizace objevit. Tím se stává dokonalejším nástrojem pro mladé budoucí pedagogy a pomáhá jim vyvarovat se části možných chyb.

Autorka doufá, že tato práce může přinést něco nového i pedagogům, pro které je příprava podobných projektů již běžnou náplní práce. Ti mohou části projektu použít jako inspiraci a východisko pro své vlastní projekty. Uvedené činnosti z hudebního oboru i návrhy různých her, návštěv či témat k diskusi s dětmi lze použít i v rámci jiných projektů, nebo je zařadit jednotlivě do denního programu činností školy, školní družiny, domu dětí a mládeže atd.

Dalším cílem práce bylo i seznámení odborné veřejnosti se zajímavým projektem, ve kterém dochází k mimořádné spolupráci mezi pedagogy a rodinami zúčastněných dětí. Rodiče i další rodinní příslušníci do projektu aktivně vstupují a stávají se jeho součástí.

Pro autorku osobně měla tato práce velký význam v propojení teoretické a praktické části a v tom, že byla přímým tvůrcem a účastníkem obou těchto činností. V průběhu praktické části si tak mohla potvrdit některé své teoretické poznatky. Ovšem i naopak, díky této praxi měla možnost zjistit, že některé její názory vycházející pouze

z teorie či pozorování práce zkušenějších kolegů jsou mylné. Tak se autorka opakovaně přesvědčila o tom, že pokud vypozerujeme v práci s dětmi nějaký nedostatek, či nešvar, nestačí k jeho odstranění pouze jeho pojmenování a teoretický návrh nápravy. Až vlastní zkušenost s prováděním některých činností ve větším kolektivu dětí a v ne vždy optimálních podmínkách praxe přináší poznatky, že některé tyto návrhy nelze snadno přenést do praxe. Do realizovaného pedagogického procesu totiž vstupuje tolik proměnných, které nejsme schopni v teorii podchytit, že výsledek naší práce nemůže být nikdy zcela jistý a nemůže stoprocentně odpovídat teorii. Toto úskalí však přináší veškerá práce s lidmi.

Proto naše práce nemůže být nikdy hodnocena jako dokonalá a zcela hotová, ale naší snahou by mělo být snažit se této dokonalosti stále přibližovat, k vyzkoušeným metodám přidávat nové, neustále se vzdělávat a svoji činnost na základě studia, pozorování a praxí získaných zkušeností vylepšovat. Nepracujeme nikdo v dokonalém prostředí a s dokonalými lidmi. To však nemusí být nutně na závadu, protože naším cílem není dokonalé unifikované dítě, ale dítě spokojené a šťastné, osobnost, které svoji prací pomáháme orientovat se ve světě a posilovat vlastní individualitu.

Pokud svoji práci chápeme jako nikdy nekončící proces a snahu o jeho zdokonalování, může nám být projektová metoda v tomto snažení velice nápomocna. Autorka doufá, že tato práce potvrdila, že se jedná o velice účinný nástroj pro pedagogy a vychovatele a že se tento způsob práce bude v jejich školních vzdělávacích plánech stále častěji objevovat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Odborná literatura

- ANDREJSKOVÁ, J. *Efektivní metody a formy výuky pedagogů na středních školách*. Hradec Králové: Fakulta informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové, 2009. ISBN 978-80-254-5607-1.
- BLATNÝ, L., JŮVA, V. *Kapitoly z dějin pedagogiky*. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1996. ISBN 80-210-1295-1.
- DÖMISCHOVÁ, I. *Projektová výuka, moderní strategie vzdělávání v České republice a německy mluvících zemích*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2915-1.
- DVOŘÁKOVÁ, M. *Projektové vyučování v české škole: vývoj, inspirace, současné problémy*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1620-9.
- FABER, A., MAZLISH, E. *Jak mluvit, aby nás děti poslouchaly*. Brno: Computer press, 2007. ISBN 978-80-251-1747-7.
- CHLUP, O., KUBÁLEK, J., UHER, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha, 1939.
- JŮVA, V. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-85931-95-8.
- KAŠOVÁ, J. *Projektové vyučování v teorii a praxi*. Kroměříž: Iuventa, 1995.
- KOUKOLÍK, F. *Jak si lidé hrají?* Praha: Radioservis, 2009. ISBN 978-80-86212-56-2.
- KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4142-4.
- NÁRODNÍ INSTITUT DĚTÍ A MLÁDEŽE MŠMT. *Mládež České republiky: informační publikace o dětech a mládeži v České republice*. Praha: Česká rada dětí a mládeže, 2008.
- PALONCYOVÁ, J. *Změny české rodiny: mladá generace a demografický vývoj*. Praha: VÚPSV, 2002. ISBN 80-239-0487-6.

PRŮCHA, J.; MAREŠ, J.; WALTEROVÁ, E. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN: 80-7178-772-8.

PŘADKA, M. *Kapitoly z dějin pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2033-4.

TOMKOVÁ, A., KAŠOVÁ, J., DVOŘÁKOVÁ, M.: *Učíme v projektech*. Praha: Portál 2009. 173 stran. ISBN 978-80-7367-527-1.

VALENTA, J. a kol. *Pohledy - projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: IPOS Artama, 1993. ISBN 80-7068-066-0.

ZELINOVÁ, M. *Hry pro rozvoj emocí a komunikace*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-197-6.

Zákonné normy

Zákon č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 190.

Vyhláška č.263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2007, částka 86.

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 20.

Kolektiv autorů, *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Tauris, Praha 2006. ISBN 80-87000-00-5.

Internetové zdroje

PUSTAI, D. *Naše CD*. [online]. (c)2009 [cit. 2012-12-29]. Dostupné na <http://www.jabloneckapistalka.eu/cs/CD.html>.

STŘELEČ, J. *Analýza SWOT*. [online]. (c)2013 [cit. 2013-02-06]. Dostupné na <http://www.vlastnicesta.cz/metody-1/swot-analyza>.

VALENTA, J. *O projektech a výukových aktivitách*. [online]. (c)2009 [cit. 2012-12-27]. Dostupné na <http://www.projektovevyucovani.cz/aboutProjects.aspx>, upravil Zdeněk Dlabola.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami k 1. 9. 2010)*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. [cit.2012-12-29].

Dostupné z www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf.

Ostatní zdroje

Archiv souboru Jablonecká píšťalka

Archiv autorky

SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Certifikát o vytvoření českého rekordu	37
Obrázek 2 - Přebal druhého CD Jablonecké písňalky	37
Obrázek 3 - Horská osada Jizerka	43
Obrázek 4 - Společný nácvik všech hlasů souboru	45
Obrázek 5 - Společný výlet	48
Obrázek 6 - Nácvik na horolezecké stěně	51
Obrázek 7 - Závěrečné vyhodnocení a předávání diplomů	53

Seznam grafů

Graf 1 - Průběh tematické výuky	17
Graf 2 - Průběh projektu	18
Graf 3 - Analýza SWOT	31

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Projekt.....	I
Příloha B – Návrh časového harmonogramu dne.....	VII
Příloha C – Místo pobytu.....	VIII

PŘÍLOHY

Příloha A

Projekt pravidelného týdenního soustředění hudebního souboru Jablonecká píšťalka

Autor: Magda Holá

Charakteristika projektu

Jedná se o střednědobý mimoškolní projekt využívaný pravidelně (každoročně) podobnou skupinou účastníků, tj. členy hudebního souboru.

Financování

K financování projektu budou použity zdroje souboru do výše, kterou určí hlasování výboru. Ubytování bude hrazeno účastníky souboru. Bude vybráno vždy v předešlé sezóně tak, aby bylo možné minimalizovat náklady dlouhodobou rezervací. Výběr místa pobytu a ubytovacího zařízení bude schválen na valné hromadě. Vedení souboru zažádá na městském úřadě o dotaci na dopravu a osloví s žádostí o dotaci i příslušné nadace a firmy.

Časový rozsah

Délka vlastního projektu je jeden týden. Pobytu však bude předcházet přibližně půlroční příprava vedoucích souboru a následně celého týmu zajišťujícího pobyt.

Věková skupina

Protože je věk členů souboru v rozpětí 4 až 80 let, bude připravován především doplňkový program dvoukolejně, zvláště pro děti a dospělé. Hudební náplň programu je pro celou skupinu totožná. K rozdělení dochází pouze z uměleckých důvodů v počáteční přípravě. Toto rozdělení odpovídá jednotlivým hlasům podle nacvičované partitury a nekryje se s dělením podle věku. Pokud se programu budou účastnit celé rodiny, budou si moci vybírat doplňkový program podle vlastní úvahy. V případě rozdělení do jednotlivých hlasů se členové rodiny podřídí pokynům umělecké vedoucí souboru.

Záměr projektu

Úkolem projektu je nabídnout členům souboru možnost strávit týdenní pobyt nejen společnou hudební přípravou, ale i dalšími vzdělávacími, sportovními, zábavnými a relaxačními činnostmi. Nově nastudovaný repertoár se stane základem pro příští uměleckou sezónu. Bude umožněn individuální přístup k jednotlivým hráčům a na jeho základě přesně definováno rozvržení jednotlivých hlasů a sólistů.

Očekávané výstupy

- Posílení soudržnosti kolektivu.
- Vzájemné bližší poznávání v nových situacích.
- Jednodušší zařazení nováčků do kolektivu.
- Vyšší kvalita souboru jako hudebního tělesa.
- Možnost vyzkoušet si nové druhy činností.
- Příležitost věnovat se společnému nácviku delší nerušenou dobu.
- Pro děti možnost samostatně se rozhodnout, jakou část pobytu chtějí trávit společnou činností s rodičem.
- Pro dospělé možnost strávit část času individuálně podle svého uvážení, ale přitom mít děti nablízku a vědět, co dělají a kdo se jim věnuje.
- Společné plánování, brainstorming dovolující všechny nápady a následné ověřování a vysvětlování co je a není v reálu možné, případně proč.
- Posílení schopnosti naslouchat druhým, diskutovat o nejlepším řešení.
- Umění formulovat vlastní myšlenky a předložit je ostatním.
- Dokázat pomocí běžných prostředků (předmětů, které si účastníci přivezli s sebou) vytvořit cosi nového, materializovat pomocí nich svoji myšlenku a prezentovat ji ostatním.
- Pro děti možnost nacvičit hudební i jiné číslo bez pomoci dospělých a následně je prezentovat.
- Spoluprožívání radosti ze společného díla, spolupráce.
- Prezentace společné práce - představení na veřejnosti.

Kritéria dosažení očekávaných výstupů

- V rodině menšího dítěte je alespoň jeden rodič, který je ochoten s dítětem podstoupit pravidelnou výuku i prázdninový pobyt.
- V rodině většího dítěte je dostatečná podpora pro jeho zájmovou činnost. (Zájem, ochota spolupracovat, čas věnovaný nácviku a představením, finanční podpora.)
- Rodina je ochotna přizpůsobit svůj prázdninový program.
- Podaří se zajistit a koordinovat práci dirigenta, uměleckého vedoucího, vedoucích jednotlivých hlasů, sportovního vedoucího, vedoucího jógy pro dospělé, zdravotníka.
- Místo pro pobyt splňuje požadavky na dostupnost (cena dopravy), počet ubytovacích a stravovacích míst, celodenní stravování (svačiny + pitný režim), minimálně dvě oddělené zkušebny.
- V místě existuje koordinátor nebo instituce zajišťující zázemí pro závěrečné vystoupení (dostatečně velké kryté prostory, zázemí hudebníků, ozvučení, předprodej lístků, propagace atd.).

Podněty k výběru tématu a plánování

- Analýza SWOT stavu souboru.
- Nový hudební materiál.
- Příprava koncertu do nové hudební sezóny.
- Nedostatek času na nácvik během školního roku.
- Zájem poznat blíže ostatní členy souboru.
- Příchod nových členů do souboru.
- Dočasné zapojení bývalých členů.
- Požadavek dirigentů na větší intenzitu nácviku.
- Možnost zapojit do nácviku další nástroje.
- Uspořádání hudební soutěže pro volně sdružená tělesa (jednotlivci, dua, tria...)
- Schůzka s rodiči a dětmi.
  - Přání členů trávit část nácviku v jiném místě, poznat nové okolí.

- Zájem členů poznat nové výtvarné techniky a sporty.
  - Přání dětí společně přespávat na novém místě.
  - Přání rodičů trávit část prázdnin s dětmi, ale zároveň mít možnost věnovat se i vlastním zájmům a diskutovat s ostatními dospělými.
- Možnost hrát na hudební nástroje v přírodě.

Realizace činností

- Určit termín s ohledem na všechny zúčastněné.
- Zorganizovat pracovní schůzky s rodiči a realizačním týmem.
- Zajistit dostatek kvalifikovaných pracovníků.
- Rezervovat ubytovací kapacity.
- Specifikovat požadavky na prostory, stravování atd.
- Zajistit dopravu.
- Zajistit financování a výběr prostředků od účastníků.
- Zorganizovat závěrečné vystoupení v místě pobytu.
- Zajistit průběžnou informovanost účastníků (aktualizace webových stránek).
- Připravit umělecký plán.
  - Připravit notový materiál.
  - Rozdělit hudebníky do hlasů.
  - Stanovit další doprovodné nástroje.
  - Vybrat zpěváky.
  - Zajistit výběr materiálu pro hudební soutěže.
  - Připravit propagační materiály.
  - Pořídít diplomy a ceny pro účastníky soutěží.
- Připravit plán doplňkových činností s ohledem na počasí a složení skupiny.
  - Plán sportovních činností, zajistit sportovní potřeby, prostory, ochranné pomůcky.
  - Plán rukodělných činností, zajistit materiál.
  - Plán celodenních a půldenních výletů, zajistit mapy.
  - Plán krátkých volných vystoupení (raniček, večerníček).

- Plán vystoupení na závěrečném večeru.
- Zorganizovat následnou schůzku s promítáním fotek.
- Připravit zaheslované datové úložiště pro správu a výměnu fotek a notových materiálů.

Evaluace projektu

- Evidovat účast a zjišťovat důvody neúčasti.
- Zapojit účastníky (i děti) do přípravných činností.
- Pomáhat odstraňovat problémy, které vedou k možné neúčasti.
- Sbírat podněty od účastníků i realizačního týmu.
- Po skončení projektu předložit zúčastněným dotazník, v následující sezóně jeho výsledky v maximálně možné míře implementovat do programu.
- Oslovit zúčastněné instituce.
- Kontrolovat poměr času stráveného nácvikem, dalšími činnostmi a osobního volna.
- Kontrolovat poměr času, který tráví rodiče s dětmi a času, který tráví odděleně.
- Podporovat u dětí pocit sounáležitosti i během celého roku. Vybudovat vztah ke společnému dílu a chuť i nadále o ně pečovat, což by se mělo projevit v docházce do zkoušek souboru.
- Zvýšit zájem rodičů o dění v souboru.

Příloha B

Návrh časového harmonogramu dne

7.30hod.	budíček
7.45hod.	rozcvička, ranní hygiena
8.15hod.	raníček
8.30hod.	snídaně, příprava na zkoušku
9.00hod.	dělená zkouška po hlasech
10.00hod.	sportovní aktivity, svačina
11.00hod.	dělená zkouška po hlasech
12.00hod.	oběd
12.30hod.	polední klid
14.00hod.	individuální nácvik příp. jiná aktivita podle potřeby
16.00hod.	svačina, volno
17.00hod.	společná zkouška příp. jiná aktivita podle potřeby
19.00hod.	večeře
20.00hod.	večerní program, v případě nutnosti společná zkouška
21.30hod.	večerníček, večerní hygiena
22.00hod.	večerka

Příloha C

Místo pobytu

Historie osady Jizerka – nejvýše položené trvale obydlené osady v České republice

- V 16. století přicházeli do pralesů na jizerské náhorní plošině hledači drahých kamenů. Z té doby pocházejí první písemné zmínky. Nepravidelně obývaná osada byla tehdy nazývána "Bukowec".
- Koncem 18. století je zaznamenáno 7 stavení, obyvatelstvo se zabývalo prací v lese, pytláctvím a pašeráctvím.
- Roku 1829 zahájen provoz ve sklárně. V době vrcholné konjunktury sklářství měla Jizerka kolem 450 obyvatel, byla zde škola, obchod, hostinec, pila, pekárna, kovárna a další řemesla.
- Roku 1911 byl ukončen provoz ve sklárnách. Sklářny v údolích používající jako zdroj energie kamenného uhlí byly výkonnější než horské sklárny vytápěné dřevem.
- Koncem 19. století vzrůstá obliba horské turistiky. V některých domech vznikají turistické ubytovny, někde i hospody.
- Po 2. světové válce byla většina domů na Jizerce znárodněna a předána k užívání Státním lesům.
- S příchodem motorových pil a další mechanizace do lesů pomalu odcházejí lesní dělníci. Větší chalupy se mění na rekreační střediska, menší na soukromé chaty.
- V 80. letech postihla okolní lesy ekologická katastrofa. Monokulturní smrkové lesy oslabené kyselými dešti z elektráren v podhůří byly napadeny kůrovcem. Většina lesů v okolí byla vykáčena.
- V 90. letech se rekreační střediska mění na soukromé penziony a restaurace.
- Lesy v okolí opět vyrůstají. V první vlně byly vysazovány hlavně smrky, v poslední době se porosty doplňují i listnatými stromy.
- Jizerka opět získala své kouzlo a je dnes ideálním místem pro klidnou i aktivní rekreaci v přírodě.

Ubytování – Panský dům

Dům postavil v roce 1829 král jizerskohorských sklářů Franz Riedel spolu se sklárnami na Jizerce. Na začátku 20. století sloužil dům k rekreaci a později také jako hospodářské stavení lesní správy. Objekt je dnes chráněnou kulturní památkou. Při pohledu zvenku si zachoval mnoho z dřívější důstojnosti.

Vnitřek domu vypadal na začátku roku 2002 mnohem hůře. Zde bylo potřeba kouzlo domu rekonstruovat nebo spíše vytvořit téměř z ničeho. V sedmdesátých letech dvacátého století probíhala necitlivá rekonstrukce. Přeměna Panského domu na hromadné rekreační zařízení se naštěstí nepovedla. Nicméně nedokončená rekonstrukce zřejmě uchránila a ošetřila základní nosné prvky budovy. Dům byl dlouho nevyužíván, původní i minulými majiteli obnovené části se pomalu rozpadaly. Dům zřejmě hojně využívali méně či více náhodní a méně či více romantičtí pocestní. Od roku 2003 slouží opět Panský dům turistům a hotelovým hostům.

Sportovní a kulturní zázemí - Sklárna

Sklárna je státem chráněná kamenná budova postavená rodinou krále jizerskohorských sklářů Riedla v roce 1866 jako druhá modernější sklárna na Jizerce. Sklárna tavila sklo a vyráběla skleněné výrobky až do začátku 20. století. Jako palivo pod sklářské pece bylo využíváno dřevo z místních lesů.

Počátkem 20. století se jako zdroj energie začalo užívat uhlí. Sklárnny se z náhorní plošiny odstěhovaly do údolí. Nová Sklárna na Jizerce ukončila činnost roku 1911. Do druhé světové války sloužila Sklárna jako turistická ubytovna. Po druhé světové válce byla využívána většinou jako skladiště, garáž a podobně. Její údržba byla značně zanedbána.

Na sklářskou tradici Jizerky navazují tradiční Anenské sklářské slavnosti na Jizerce. Po roce 1990 byl objekt zrestaurován a tím zachráněn před zbořením. Nyní Sklárna slouží jako restaurace a penzion. V unikátním obrovském prostoru kamenné výrobní haly vyrostlo kryté sportoviště.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Magda Holá

Obor: Vzdělávání dospělých

Forma studia: Kombinované

Název práce: Pedagogické projektování v přípravě pedagoga/andragoga

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 49

Celkový počet stran příloh: 10

Počet titulů použitých zdrojů: 18

Počet internetových zdrojů: 4

Počet ostatních zdrojů: 6

Vedoucí práce: Mgr. Martina Kalvodová